

Online- och webbnyheter för TLS medlemmar

Nr 2003:1 2003-01-07

Rapport från Online Information 2002, London, 3-5 december 2002

Lars Klasén

SchlumbergerSema InfoData

lars.klasen@infodata.se

Innehåll:

1. Allmänna intryck
2. Online Information och framtiden
3. Produktnyheter mm på mässan
4. Referat från konferensen - keynotes, föredrag och diskussioner

1. Allmänna intryck

Den 26:e upplagan av Online Information blev en ganska avslagen tillställning. Antalet konferens-delegater, utställare och mässbesökare minskade återigen. Evenemanget saknade egentligt fokus. Få helt färskta nyheter presenterades - den tid tycks vara förbi när branschens aktörer satsar på just Online Information för sina lanseringar. Inga riktiga "branschhöjdare" syntes till. Det förekom inte heller några direkt spektakulära inslag eller annat som, i likhet med med föregående års 25-årsfirande och den då allestädes närvarande branschledaren Thomson, kunde balansera detta.

Självklart var Thomson med nu också - och återigen med den största montern - men utan att på samma sätt stå i centrum. Evenemangets allt tydligare inriktning mot "information professionals" har lett till en något ökad tonvikt på vetenskaplig information (inkl. e-tidskrifter) och mindre av företags-/finans-/affärsinformation.. Konferensens diskussioner kring just "information professionals" förstärker intrycket av att ett generationsskifte är på gång.

Mässa utan trängsel

Evenemanget ägde rum i konferens/mässanläggningen Olympia. Mässan var i år, precis som föregående år, inrymd i Olympias Grand Hall. Antalet utställare var 240, dvs färre än föregående års 290 st (vilket då innebar att tidigare års ständiga tillväxtkurva bröts). Mitt intryck var också en mindre genomsnittlig monteryta per utställare, antagligen beroende på att många av de 40 "nykomlingarna" valt mindre montrar än de 90 (!) utställare som försvunnit. Faktum var att alla utställare nu rymdes på mässhallens huvudplan. Året innan nyttjades även en del av "läktaren"/balkongen.

Antalet mässbesökare var 11.000, dvs ännu färre än föregående års "bottenrekord" 12.700. Det gjorde att det nästan aldrig mötte några problem att få till stånd samtal med representanter för utställarna (snarare tvärtom - man blev nästan jagad ibland!).

Thomson stod som vanligt för den största montergruppen. Även i övrigt var det sig ganska likt, med Elsevier Science i en samlingsmonter (och utan synbart släktskap med LexisNexis, som hade egen monter), Wolters Kluwer uppdelad på två: Ovid respektive Kluwer Law International, etc. Flera av de senaste årens intressanta nytillskott i branschen saknades dock.

Det är numera ganska få databasproducenter utanför de stora blocken (Thomson, Elsevier, CSA etc) som själva ställer ut på mässan. Föregående års uppgång vad gäller aktörer med produkter inom informationshantering vändes till en viss nedgång. Närvaron av aktörer inriktade mot företags- och kreditinformation liksom finansinformation har minskat ytterligare (det sistnämnda området har dock aldrig varit stort på Online) - liksom generellt sett inslaget av utställare med produkter inriktade mot rena slutanvändare.

Jag uppfattade däremot att andelen aktörer - förlag och andra - som tillhandahåller e-tidskrifter ökat. Över huvud taget uppfattade jag en starkare inriktning mot STM (science/technology/medicine) än tidigare - och att en större andel konferensdelegater och mässbesökare än tidigare tillhörde kategorin "information professionals".

Konferens med ambitiösa delegater ...

Antalet konferensdelegater, 700 st, innebar en minskning med 50 jämfört föregående år. Detta märkte man dock inget av på själva konferensen. Såväl den stora konferenslokalen ("Auditorium") som det ena av de två mindre konferensrummen var normalt "tillräckligt" välfyllda. Det tycks som om en allt större andel av delegaterna verkligen satsar på konferensen. Kanske är delegaterna mer ambitiösa än förr? Kanske gör den allt mindre mässan att mindre tid behöver spenderas där? Kanske frestar Londons (höga) prisläge inte längre till julhandel?

Konferensavgiften hade sjunkit (för första gången). Fullt pris var 11.000 kr (förra gången 12.000 kr), men så mycket var det nog ändå bara få som betalade. Förutom 50 % för "academic delegates" och som vanligt 10 % rabatt vid "early bird"-anmälan till och med oktober fanns detta år nyheten "super early bird", med 20 % rabatt vid anmälan före mitten av september. Ytterligare 5 % rabatt gavs medlemmar i EUSIDIC, ASLIB m fl organisationer.

Antalet svenska delegater hade ökat något, nämligen till 34 st. Förra gången var vi bara 25, vilket var en nedgång från närmare 60 år 2000. Vi var precis jämt fördelade på offentlig och privat sektor. Men bara 6 män. Jag roade mig också med att räkna antalet TLS-are: 25 st!

Vad gäller Norden i övrigt var så många som 59 från Norge (förra gången 50), som därmed kom på klar tredjeplats efter UK (250, precis som förra gången) och USA (som ökat till 63 från föregående års verkliga ras från 95 ner till 50) men före Tyskland (45) och Nederländerna (42). Från Finland kom 33 och från Danmark bara 13. Norden som helhet bidrog med ca 140 delegater, vilket innebar att vi i förhållande till folkmängden hade ett större deltagande än alla andra.

Från Afrika kom det återigen oväntat många, nämligen 11 personer (varav 4 från Sydafrika). Från Östeuropa återigen bara 12 personer, vilket är färre än det "borde". Från Kanada kom 8. Från övriga Asien, Australien och Nya Zeeland kom runt ett dussin personer men åter ingen från Sydamerika.

... men utan fokus

Konferensprogrammet innehöll färre inslag än vanligt om "online" och mer av informationsförsörjning i mer generell bemärkelse. E-tidskrifter, vetenskaplig publicering, "information professionals" och yrkesrollen var aktuella teman. Jag upplevde dock inte något direkt fokus.

Totalt ägde ca 60 keynotes/föredrag/paneldiskussioner rum i de ovan nämnda två lokalerna, oftast i parallella spår. Det andra av de två mindre konferensrummen nyttjades för något som kallades "Online Information Academy". Denna nyhet på konferensen bestod i ett slags en-och-enhalvtimmes "minikurser", totalt 5 st, med rubrikerna "A toolbox for breakthrough thinking", "Business planning", "Speaking the languages of senior executives", "The art of negotiation and influence" och "Networking for success".

Ett i mitt tycke lite vilset försök att finna nya former för Online - men givetvis ett sätt för konferensledningen att uppfylla sina ord om "a strong emphasis on supporting the information professional's knowledge and skills". Hur välbesökta dessa sessioner var kan jag inte uttala mig om eftersom jag omedelbart valde bort dem. De handlade ju inte om "information" ...

Konferensen vid Online 2002 bestod således av totalt 65 "inslag". Detta ska jämföras med antalet vid Online 2001 (och tidigare): över 80 st. Vad är det som hänt? Ja, delvis berodde det givetvis på att sessionerna för Online Academy ersatt "normala" sessioner. Men det berodde också på att ungefär hälften av de resterande "normala" sessionerna i år bara bestod av tre istället för fyra föredrag. Dessa föredrag blev alltså (nästan) halvtimmeslånga istället för drygt tjugo minuter som brukligt är.

I min mening en klar försämring. Den föredragshållare som inte får fram sitt budskap på tjugo minuter får inte heller fram det på trettio. Visst kan vissa föredragshållare ge mer av värde under den längre tiden men i allmänhet är det inte så. Nej, jag anser absolut att fyra kortare föredrag ger mer "totalt värde" än tre lite längre. Dessutom är det roligare med mer fart och omväxling! Därtill finns ju faktiskt konferenshandlingarna att tillgå för den som vill gå på djupet!

Föredömlig konferensdokumentation!

Dokumentationen, ja. Här är det bara att ge konferensledningen en eloge! Proceedings (med "riktiga" papers och inte bara bilder/presentationer) i tryckt form i handen redan vid registreringen. Papers och presentationer (Power Point) tillgängliga via webben omedelbart efter konferensens slut. Och allt näst intill komplett! Verkligen föredömligt! (Som grädde på moset är papers av en generellt sett hög kvalitet).

Slut alltså på det experimenterande som skett de föregående två åren! Vid Online 2000 publicerades ju föredragen (varav en stor del enbart i form av presentationer, dvs bilder) vid konferensens slut på webben (därtill lösenordsskyddade) medan tryckta Proceedings (med till stor del enbart presentationer) tillställdes delegaterna per post först efter flera veckor! Vid Online 2001 hade man återgått till att dela ut Proceedings i tryckt form vid registreringen, dock återigen med ett stort antal luckor och med en del föredrag enbart som bilder. En del av det som saknades publicerades senare på webben.

Men nu i och med Online 2002 känns det som man uppnått idealet vad gäller dokumentation. (OK, föredragen i webb-tv-version saknas fortfarande Jag tvivlar dock på att dessa skulle nyttjas mer än av ett fåtal.)

Övriga inslag

Som komplement till ovanstående kan nämnas att konferensen föregicks av det som tidigare benämnts "satellite events", vilka denna gång utgjordes av 6 st avgiftsbelagda hel- eller halvdags "workshops". Som exempel kan nämnas "Web search instruction" (Greg Notess), "Ten steps to intranet success" (Martin White) och "Accessing authoritative information on the Web" (Gary Price & Chris Sherman).

Det "Nordic International Forum" som skulle avhållits i anslutning till mässan under ledning av Even Flood (Norge) blev inställt. Orsaken var, enligt Even, att den 25-årsskrift från Nordinfo som seminariet var avsett att baseras på ännu inte hade utkommit. (Tja, då tillhör såväl Even som jag i egenskap av kapitelförfattare några av de skyldiga ...) Enligt förhandsannonseringen skulle dock seminariet ge "A review of online information services and products across the Nordic countries.")

Jag fann så många som fyra svenska inslag på Online 2002. För det första höll ***Christina Brage & Agneta Lantz***, Linköpings universitet, ett föredrag med titeln "Curriculum development for the next

decade of information science based on information literacy" på huvudkonferensen, där det ingick i sessionen "Educating end users: promoting information literacy".

För det andra höll **Margareta Nelke**, Tetra Pak, en föreläsning vid Special Libraries Association (SLA) European Chapters frukostmöte. Det gjorde hon givetvis i sin egenskap av European Special Librarian of the Year. Margareta är för övrigt en sk InfoStar inom Dialogs Quantum2-program, och när Dialog i samband med Online 2002 tillkännagav tre nya europeiska InfoStars så visade det sig att också en av dessa var från Sverige, nämligen **Ylva Fernvall**, BioVitrum. Hon fick priset för sina insatser vid uppbygget av sitt företags första elektroniska bibliotek. Grattis!

Det fjärde svenska inslaget utgjordes av den nya onlinetjänsten **EuroInfoPool** (europeisk företagsinformation), som förevisades i en monter bemannad med några av mina kollegor från SchlumbergerSema InfoData.

2. Tankar kring Online Information och framtiden

Vid Online 2001 kunde tillbakagången vad gäller delegater, utställare och mässbesökare skyllas dels på 11-septemberhändelserna, dels på att det inte var så länge sedan IT-bubblan spruckit. Den fortsatta tillbakagången vid Online 2002 visade att orsakerna är av en annan art.

Vilka de är kan man spekulera i. Visserligen har delar av branschen det lite knackigt just nu, med kunder som drar ner på sina köp av information, men jag tror inte det är den viktigaste anledningen. Marknaden är trots allt större än någonsin - och den fortsätter att växa (om än inte så snabbt).

Nej, jag tror att det beror på att branschen har mognat och att det helt enkelt blir mer och mer självklart att i ett intranät också ge tillgång till extern information. "Köparna" utgörs i allt större utsträckning av personer som ser till att andra får tillgång till denna information. Dessa köpare nås i allt större utsträckning direkt av de aktörer som tillhandahåller informationen snarare än via mässor och liknande evenemang.

Men kan det då inte bero på evenemanget Online i sig då? Nej, fränsett inriktningen (som jag diskuterar nedan) tror jag inte det. Evenemanget är "still going strong" (dock möjligen med betoning på "still") och ingalunda på fallrepet. Online 2002 genomfördes i god ordning och på välkänt manér. Konferensen höll god kvalitet. Flertalet av de större aktörer som brukar vara med var där, liksom de flesta andra man förväntat sig. Och konferensledningen gav inga som helst signaler eller antydningar om oro inför framtiden eller om förestående mer genomgripande förändringar.

Men under ytan är det självklart att man är åtminstone lite orolig och inser att man måste se om sitt hus. Jag är övertygad om att förändringar kommer att ske, åtminstone i ett något längre perspektiv. Som jag ser det finns det mycket lite som talar för att den förhoppning om ytterligare ett kvartssekel i samma banor som konferensledningen uttalade vid 25-årsjubiléet ska infrias. Konferens/mässa (eller möjligen bara mässa?), javisst! Men i samma banor - nej!

Faktum är att redan Online 2002 i sig, trots den "normala" ytan, gav en del antydningar. För det första står det klart att Online mer och mer uttalat riktar sig mot "information professionals". Texten står det i en programförklaring inför mässan att "This year, there is a strong emphasis on supporting the information professional's knowledge and skills". (Intressant nog en parallell till hur flera ledande onlinetjänster på senare tid fokuserat allt mer på samma kategori. "Back to basics", helt enkelt.)

För det andra ger konferensprogrammet vissa signaler. Det hade, som nämnts ovan, färre inslag än vanligt om "online" och mer av informationsförsörjning i mer generell bemärkelse. Om detta vittnar inte minst titlarna på de tre dagarnas inledande "keynote"-sessioner: "The future of searching: the Google perspective", "Managing information as an asset" och "New challenges for information professionals". Därtill kan nämnas att e-tidskrifter och vetenskaplig publicering var på tapeten i flera

sessioner. Däremot var inte enda session, ja inte ens föredrag, specifikt inriktat mot online- och informationsindustrin!

Flera inslag var nästan av karaktären kurser (typ hur man söker "the deep Web" och "här svarar experterna på dina frågor om sökning". Möjligen ett utslag av anpassning till den generationsväxling, med fler "nybörjar-delegater" på Online, jag tyckte mig ana?).

Frågan är bara vad detta visade. Svaret är nog inget annat än en vilshenhet inför framtiden; om vad man ska rikta in sig på. Här finner vi nog också orsaken till att Online 2002 tycktes sakna fokus.

För det tredje visade flera utställare besvikelse över att mässan attraherar allt färre besökare. Det kostar på att ställa ut, och någonstans finns förstås en gräns för när det är värt insatserna. Helt klart var det ytterligare några som nu passerade den gränsen. Och uteblir några minskar incitamentet för andra att vara med. Den minskade närvaron bland aktörer inriktade mot företags- och kreditinformation liksom inom IR (information retrieval) visar vad som kan hända.

Bakom Online Information står Learned Information, som dock överlämnat allt det praktiska till Imark Communications. (Båda ingår i VNU Business Media Europe och slog i januari 2002 samman sina verksamheter.) Nu måste man helt klart välja väg så snart som möjligt.

Jag tror att man i första hand värnar om mässan - och därmed på att attrahera fler besökare till denna. För detta talar den långa raden gratisseminarier, med totalt sådär 70 (!) föredrag mm, de flesta halvtimmeslånga, i anslutning till mässan, vilka under benämningen "Online information education programme" faktiskt utgjorde en slags konferens. Bland talarna fanns flera av de som framträdde på huvudkonferensen (bland dem Greg Notess och Gary Price). För min teori talar också prissänkningen på huvudkonferensen. Att få fler till Online är viktigare än att få fler att betala! (Under de närmaste åren måste man ju också se till att fylla den större mässlokal man bokade för ett par år sedan när allt såg ut att gå uppåt. Utan mässbesökarna försvinner ju utställarna!)

Under antagandet att man i första hand värnar om mässan återstår frågan om vilken publik man ska rikta sig mot. Ingen lätt uppgift förstås. Fortsätter man på den antydda vägen mot informationsspecialister kommer flera utställare med i första hand slutanvändare i sikte att försvinna. Jag tror ändå att man väljer den vägen. Må vara att den är smalare - men den är säkrare. Så skedde i USA år 2001 när dess Online Meeting ersattes med flera men smalare evenemang. Om jag har rätt kommer vi på sikt inte att ha något evenemang med en verkligt bred täckning vad gäller online.

3. Mässan

Även om antalet utställare minskat fanns det förstås ingen chans att besöka alla montrar jag önskade. Jag hade ju också konferensen att bevaka. Till råga på allt stängde mässan i år redan kl 17.30 de två första dagarna, dvs en halvtimme tidigare än tidigare år. Där försvann en dyrbar timme ...

Som vanligt riktade jag in mig på "onlinetjänster", där jag tror jag hann med flertalet av de viktigaste. Bland övriga är urvalet mera "slumpmässigt". Dock besökte jag de i mitt tycke viktigaste leverantörerna av IR-system (sökssystem). Här nedan följer mina anteckningar från monterbesöken samt några tillägg som är baserade på information från pressreleaser mm från ett par utställare jag inte hann besöka.

Apropå pressreleaser etc fann jag det svårare än vanligt att finna helt färsk nyheter på mässan. Förutom att färre utställare än vanligt tagit fram pressreleaser, "press packs", etc så var en ganska stor del av det som presenterades som nyheter i själva verket sådant som lanserats tidigare under året (och som jag därför oftast redan rapporterat om i årets nyhetsbrev!). Den tid är uppenbarligen förbi när

branschens aktörer satsar på just Online Information för sina lanseringar. Visst fanns det undantag men de var inte så värst många.

Flera av de senaste årens intressanta nytillskott i branschen saknades. Så var t ex fallet med alla de jag nämnde specifikt i förra årets rapport, nämligen SkyMinder, TheScientificWorld, Hoover's och Northern Light. Två av dessa är ju f ö uppköpta nu: Northern Light av divine i januari 2002 och Hoover's av D&B i december. (Hur läget är med TheScientificWorld har jag inte lyckats få reda på. Företaget köpte ju ScienceWise för drygt ett år sedan och det sista jag hörde från dem var i våras. Nu finns de inte ens på webben (bortsett då från ett beklagande från ScienceWise om ett avbrott pga uppgradering). Ja, det fanns - och finns - bubblor att spräcka även inom online-/informationsindustrin! Men Skyminder finns i alla fall fortfarande kvar.)

För mer information än nedanstående om utställare och deras produkter och tjänster hänvisas till den utställarförteckning med länkar till deras webbplatser som finns på www.online-information.co.uk/online/e_list.asp. Där finner du också de utställare jag inte nämnt.

Anteckningarna nedan är disponerade enligt följande:

- Thomson
- Elsevier (Elsevier Science, LexisNexis)
- Kluwer (Ovid, Kluwer Law International)
- Questel-Orbit och andra franska utställare
- Onlinetjänster i övrigt (Factiva, BvD, STN, CSA, DIMDI, MicroPatent, Axiom, WilsonWeb m fl)
- E-tidskrifter mm (Crossref, Divine, EBSCO, Swets Blackwell, Infotrieve, Springer Verlag)
- Övrigt (EU-kommissionen, xrefer, JISC m fl)
- Informationshantering

Thomson

Som man numera vant sig vid ståtade Thomson också denna gång med den största montergruppen. Den var i år dessutom krönt (!) med en från taket hängande stor prydnad (typ stor "taklampa"), märkt "Thomson Village". Här fanns **Derwent, ISI, Dialog, Gale, Thomson Legal & Regulatory (Sweet & Maxwell - med Westlaw UK och Lawtel -, GEE Publishing, ELLIS Publications, Westlaw International)** och **CompuMark**. Här noteringar från några av montrarna.

Medan årets (2002) början innebar en strid ström av lanseringar från **Thomson Dialog** har resten av året varit relativt nyhetsfattig. Online var inget undantag. Kanske spar man sig även nu till våren? Nåväl, en helt ny lansering var i alla fall **databas över domännamn på Internet**. Den är med sina 65 miljoner poster Dialogs hittills största databas. Av domännamnen är 20 miljoner i bruk medan resten är historiska. Posterna innehåller 50 sökbara fält och databasen kan t ex nyttjas för varumärkesundersökningar, konkurrentbevakning och brottsutredningar.

Den person jag pratade med i Dialogs monter var mycket bestämd på att Dialog nu säljer "solutions"; lösningar för integration av information i kunderna portaler. (Samma sak har Factiva börjat säga ... Modefluga, eller .. ?). Jag tyckte mig också få bekräftat det jag tidigare skrivit om ryktet om att Dialog är i färd med att utveckla ett nytt söksystem som ska ersätta de nuvarande tre (**Dialog, DataStar** och **Profound**). Eller ska man kanske säga fyra? Det tycks ju som om man lägger allt större tonvikt på **Thomson NewsEdge** - utgör den manne kärnan i en efterträdare? Hur som helst ska man i det nya systemet tillhandhålla lika avancerade sökmöjligheter som i dagens Dialog - för informationsproffsens skull.

Thomson Derwent lanserade **Derwent Web of Software**. (Jag skrev om tjänsten i nyhetsbrev 2002:6, men OK då:). Det rör sig om en "webbresurs" som ger tillgång till information kring

programvaror (inkl relevant affärsinformation vad gäller applikationer som e-handel, logistik etc) i form av relevanta sammanfattningar av patent från **Derwent World Patents Index** och **Derwent Patents Citation Index** (570.000 patent), tidskriftsartiklar från **ISI Web of Science** (1 miljon artiklar från 2.000 tidskrifter), artiklar från **Gale InfoTrac** (hämtade från 1.000 publikationer) och hundratals utvalda webbplatser. Abonnemang kostar från 100.000 kr och uppåt.

Derwent Web of Software är ett typiskt exempel på hur Thomson mer och mer integrerar produkter från sitt stora utbud. Vem vet, nästa drag kanske är att döpa om de olika "Web of"-produkterna från Derwent och ISI till "Thomson Web of ..."? (Visitkortet i min Derwent-mapp var f ö prytt med Thomson ISI-logotypen!). Derwents monter var uppdelad i fyra (om jag minns rätt) delar, bemannad med personal som i princip enbart ägnade sig åt "sin" del (t ex läkemedel/medicin). Bakgrunden var, enligt den person jag talade med, att man låter de anställda specialisera sig för att kunna bygga upp en gedigen kompetens inom "sitt" område. (Kanske även detta är ett tecken på integration?).

Derwent marknadsförde också den nya programvaran **Derwent Analytics**, som kan utnyttjas i den egna PC:n för analysera och visualisera resultat av sökningar i patentdatabaser (för att t ex åstadkomma en grafisk redovisning av olika företags patentaktiviteter).

Bland **Sweet & Maxwells** tjänster intresserade jag mig för **Lawtel** eftersom företaget nyligen (i somras) förvärvats och för att jag var nyfiken på hur det gått för f d Consultancy Europes databas Spicers, med referenser till EU-kommissionens publikationer, nyheter, lagar etc. Consultancy Europe köptes ju 1999 av Lawtel, varpå dess databas drogs tillbaka från alla onlinetjänster där den fanns (inkl "mitt" eget InfoTorg) eftersom man ville sälja den själv. Jodå, den finns kvar, men kallas nu **Lawtel EU**. Den ingår som en av databaserna i Lawtel, som i övrigt innehåller nationell (UK) rättsinformation (med en hel del dokument tillgängliga i PDF).

Kommer då Lawtel att integreras i **Westlaw UK**? Nej, det trodde inte den representant jag talade med. Han ansåg det praktiskt att kunna sälja Lawtel (liksom Westlaw UK) separat på grund av olika målgrupper och prisnivåer. Lawtel kostar från ca 3.000 kr per år (gäller en användare). En "normalkund" betalar dock ca 10.000 per år. Förutom ett stort antal advokatkontor i UK sades att 90 % av universiteten nyttjar Lawtel; totalt rör det sig om 40.000 användare. (I Sweet & Maxwells monter marknadsfördes f ö en av mycket, mycket få CD-ROM-produkter på Online. Det var **CLI, Current Legal Information**, som kostar från 9.000 kr per år.)

Thomson ELLIS Publications är inriktat på rättslig EU-information, med bl a **OJ Online Plus** (Official Journal) och (snart) **European Competition Law Online**. (Här skulle väl i alla fall Lawtel EU platsa?). Den sistnämnda produkten finns redan i version på CD-ROM (vilken marknadsförs av ELLIS och Kluwer Law International gemensamt!)

Elsevier (Elsevier Science, LexisNexis)

Elsevier Science hade en samlingsmonter. Eftersom jag först hade passerat Thomsons stora montergrupp, med produkter som i stort sett uppvisar en gemensam profil, kunde jag inte låta bli att slås av att Elsevier fortfarande (?) låter sina olika produkterna vara mer eller mindre "egna". Detta gällde även inom den relativt "snäva" (näja ...) grupp som Elsevier Science utgör. För att inte tala om LexisNexis (och Butterworths) som marknadsförs helt separat (så även på mässan, där inte minsta tillstympelse till samordning med Elsevier Sciences kunde förmärkas). (Se nedan).

Det som märktes mest var nog den nya versionen (3.0) av **EMBASE.com**, som kom i oktober (och rapporterades av mig i nyhetsbrev 2002:6). Denna databas (eller "intelligenta gateway" som man själv säger) innehåller nu 15 milj referenser, kan nyttjas tillsammans med tesauren **EMTREE** (med 45.000 läkemedels- och medicinska indextermer, 10.000 koder och 200.000 synonymer), innehåller länkar till **Crossref** och ger möjlighet till dokumentbeställningar via **Infotrieve**.

Elsevier Engineering (EI) visade **Engineering Village 2**, som ger möjlighet till samtidig sökning i **Compendex** (7 miljoner referenser) och **INSPEC** (också 7 miljoner referenser) - med dupletteliminering. Utöver detta ingår bl a patent, standarder, Scirus och dagliga nyheter (från LexisNexis) samt - dock som option - **ENGnetBASE** (145 handböcker från CRC Press). Från EI kommer också snarlika **PaperVillage 2** och det senaste tillskottet **ChemVillage**, med bl a den nya databasen **Chimica** med referenser (inkl abstracts och fulltextlänkar) från 600 tidskrifter.

Elsevier Science passade på att lansera nya **Library Connect** på Online. Det är ett "initiativ" som ska tillhandahålla information för bibliotekarier, alla kategorier, om elektronisk publicering och "det digitala biblioteket". En del i satsningen är nyhetsbrevet Library Connect. **Scirus** fanns förstås också representerad i montern. I Elseviers monter fanns också **MDConsult**. Först kopplade jag inte ihop den med Elsevier, men så förstod jag: MDConsult - Harcourt! Och de var faktiskt med även på Online 2001, men då missade jag dem. MDConsult tillhandahåller en slags portal (eller "resurs" som man säger) med källor inom "vårdområdet". Det rör sig om 40 referensverk inom medicin, artiklar i fulltext från 50 tidskrifter, databaser som **MEDLINE**, **AIDSLINE** och **CANCERLIT**, mm.

Ett annat företag jag missat tidigare var **MDL Information Systems** - eller möjligen lämnat åt sidan eftersom jag uppfattat att det arbetade med programvaror och "lösningar" snarare än "information". Men det var bara delvis sant. I och för sig kan det ju också bero på att jag inte är så hemma på kemi ... Nåväl, MDL har ca 500 anställda, huvudkontor i USA och kunder i hela världen inom kemi, läkemedel, bioteknik mm.

En av MDLs "produktgrupper" är **MDL Discovery Knowledge**, som bl a arbetar med referensverk, länkar till litteratur och databaser inom "bioactivity, chemical sourcing, metabolism" mm. Bland produkterna finns **DiscoveryGate**, en "webb-portal" för kemiska föreningar, baserad på en rad källor, **CrossFire Beilstein** och **CrossFire Gmelin**. En pressrelease från MDL under mässan tillkännagav för övrigt ett samarbete mellan MDL och **Current Drugs** (som ju nyligen köpts av Thomson) kring **Investigational Drugs Database** för DiscoveryGate. Intressant att konstatera att Elsevier och Thomson inte bara konkurrerar! Fö inte det enda samarbetet: i en äldre pressrelease (19/8) framgår att MDL också samarbetar med Derwent och ISI, båda Thomson-företag, för att förse DiscoverGate med information om kemiska strukturer.

LexisNexis presenterades av **LexisNexis Butterworths Tolley**, dvs dess representant i UK, tillika LexisNexis huvudkontor i Europa. Det tycks som om den lokal- och personalmässiga integrationen mellan LexisNexis, fd FT Profile (som LexisNexis köpte för jämt 3 år sedan) och Butterworths nu är fullföljd. Totalt rör det sig om ca 700 personer i London. Det man mest framhävde på Online var sin allt bättre täckning av europeisk affärsinformation, den nya versionen (t ex nytt gränssnitt) av produkten **Lexis Nexis Professional** (som täcker i princip allt som LexisNexis har att erbjuda) och den nya (tror jag i alla fall ...) produkten **LexisNexis Sales Professional**. Den sistnämnda utgör en "delmängd" av Professional och riktar sig med sina ca 11.000 källor, möjligheter att skapa sammanställningar över företag och mailinglistor, mm till säljare, marknadsförare etc.

Kluwer (Ovid, Kluwer Law International)

Ovid hade en egen monter, visserligen precis intill men ändå helt separerad från **Wolter Kluwers** andra monter (se nästa stycke) - något som avspeglar "verkligheten": Ovid ingår i **Wolters Kluwer Health** och drivs helt oberoende av Kluwers övriga verksamheter. Man kan också notera att **SilverPlatter**, som köptes 2001, nu tycks ha mer eller mindre helt integrerats i Ovid. Ovid tillhandahåller i dag **Books@Ovid**, med 200 böcker i fulltext inom medicin ("störst i världen" enligt egen utsago), **Journals@Ovid**, med 825 tidskrifter inom medicin i fulltext och **Databases@Ovid** med 350 databaser. Ovid säger sig tillhandahålla fler länkar än någon annan onlinetjänst, nämligen 33 miljoner

Betr **Kluwer Law International** var jag mest nyfiken på hur Wolters Kluwers försäljning av **Kluwer Academic Publishers (WKAP)** hade påverkat verksamheten. Svaret var: inte alls! Och meningen är att verksamheten ska fortsätta precis som vanligt - i alla fall enligt den representant jag talade med. (Anm: Jag fann inte heller på Wolters Kluwers webbplats(er) nu när jag skriver detta signaler om något annat). På Online visade man bl a sin nya **KluwerArbitration.com**, som man säger vara "the worlds fastest and most extensive source of arbitration materials". Det rör sig alltså om information om skiljedomsförfaranden, förlikningar etc (i form av lagstiftning, domar, nyheter, länkar mm). Kluwer Law International ingår i **Aspen Publications**, som ingår i **Wolters Kluwer North America**. Aspen köpte för inte så länge sedan **Loislaw (Law Office Information Systems)**, en av de vid sidan av LexisNexis och Westlaw största rättsinformationstjänsterna i USA. Därför informerades i montern också om denna tjänst, som man sade kommer att utvidgas med mer och mer icke-amerikanskt material.

Questel-Orbit och andra franska utställare

Jag tyckte **Questel-Orbit** höll en något lägre profil än vanligt. Kanske berodde det på att man utgjorde en del av en fransk samlingsmonter (se nedan) i stället för att vara helt "sin egen"? Eller kanske på att man möter allt starkare konkurrens inom patentområdet från dels andra onlinetjänster inriktade på patent, t ex Micropatent, dels andra, som STN - för att inte tala om EU-initiativ (som t ex INPIs ePatent-projekt - se nedan!)? Nåväl, Questel-Orbit fortsätter sin inriktning på patent och varumärken. På Online annonserade man bland annat **PCT Full-text**, som kommer att öppnas i början på 2003. Den täcker **WIPO-patent** från UK, Frankrike och Tyskland i fulltext från WIPOs start 1978. Merparten är också försedda med engelska abstracts. Inom kort öppnas också en databas med franska patent i fulltext fr o m 1980. Man lanserade också möjlighet till mycket smidig "Family Search" i tjänsten **QWEB**. En länk på QWEBs webbplats leder till ett formulär där användaren kan ange önskat patentnummer (eller motsvarande) och användaridentitet/lösenord. Detta räcker för att genomföra en komplett sökning, bestående av inloggning, anslutning till databasen **Pluspat**, sökning, presentation av resultat och utloggning. Questel-Orbit passade också på att offentliggöra ett samarbete med **Minesoft** vad gäller dokumentleveranser. Den gemensamma tjänsten **"QPAT with PatentOrder"** tillhandahåller näst intill omedelbar leverans av patent i PDF från mer än 30 patentkontor med en täckning från början 1990-talets början. Questel-Orbit tillämpar i allt högre grad fastprisabonnemang även om det fortfarande är möjligt att vara "pay-as-you-go"-kund. Som option ges möjlighet abonnera dygnsvis, t ex en dag per månad! Questel-Orbit har ca 70 anställda och dess största ägare är fortfarande **The Intellectual Property Group**.

Jag undrar dock hur länge Questel-Orbit kan undvika förvärv, sammanslagning eller annat nu när man nu t o m möter fransk konkurrens, nämligen i form av statliga **INPI** (National Industrial Property Institute) med dess projekt **ePatent**, som snart ska öppna en tjänst på engelska (och senare på franska). ePatent utgör en del i EUs eContent-program och ska på sikt leda till en tjänst i portalen **Plutarque** som är gratis att nyttja (men dock inte kommer att förses med patent i fulltext).

Den franska samlingsmontern rymde förutom Questel-Orbit, INPI och Plutarque flera andra utställare, bland vilka jag speciellt vill nämna **INIST-CNRS (Institut de l'Information Scientifique et Technique of the CNRS)**. Detta på grund av att de i en pressrelease annonserade ett partnerskap med **BioMed Central** (som också ställde ut, dock i annan monter). Det går ut på att BioMed Centrals arkiv ska läggas upp vid INIST i syfte att etablera en onlinetjänst som ska ge franska forskare gratis tillgång till artiklarna i de drygt 60 tidskrifter som publiceras av BioMed Central. Därtill kan forskarna vid CNRS Life Sciences Department publicera sina artiklar gratis i dessa tidskrifter. Vad viktigare är: i och med partnerskapet sluter INIST upp bakom Open Access-modellen för vetenskaplig kommunikation och Budapest Open Access Initiative.

Onlinetjänster i övrigt

Factiva

Jag imponerades som vanligt av **Factivas** användargränssnitt, som på samma gång är överskådligt, lättanvänt och avancerat. Det är t ex en barnlek att ta fram och grafiskt visa finansiell information om företag (totalt 36 miljoner ingår), tillsammans med nyheter om så önskas. Och split-screenmöjligheten gör att man samtidigt kan betrakta sökresultat och hela artiklar. Ändå missade jag det jag senare läste om i en av broschyrerna, nämligen möjligheten att "märka" funna artiklar, påföra kommentarer och därtill länka dem till internt material (detta är dock en tilläggsprodukt).

I övrigt puffade Factiva förstås för höstens nyheter. En av dessa var **Factiva Fusion**, dvs verkyget för att ta in, normalisera, konvertera (till XML) och kategorisera information från interna såväl som externa källor. En annan var **Newsstand**, dvs möjligheten att granska rubrikerna på förstasidan i ca 80 "top publications" (viktiga dagstidningar m fl) samt läsa hela texter i dessa. En nyhet som presenterades på Online var att Factiva nu lagt upp EU-kommissionens rättsdatabas **CELEX** i engelsk, fransk och tysk version. På min (eviga) fråga om möjlighet att nyttja Factiva via pay-as-you-go gavs svaret att "det övervägs". Slutligen kan nämnas att Factiva vann pris för "onlinetjänst med bäst kundservice", vilket delades ut av instiftaren Freepint vid konferensmiddagen.

Bureau van Dijk

Bureau van Dijk (BvD) blir alltmer känd. Enligt den studie av hur bibliotek i UK använder onlinetjänster som jag redovisade i förra nyhetsbrevet är BvD den mest använda tjänst för företagsinformation (den användes av 47 % av biblioteken). Dess **BANKSCOPE** används av 90 % av de 1.000 största bankerna i världen (inkl våra svenska storbanker). Huvudnumret på Online var nyligen lanserade **ORBIS**, som innehåller information om 10 miljoner företag i hela världen (varav 8 miljoner europeiska). Tjänsten kombinerar information från flera delar av BvDs utbud, bl a **FAME**, **AMADEUS** (europeiska företag), **BANKSCOPE**, **Multex**, **EDGAR** och **ZEPHYR** (som är en ny databas med information om fusioner och förvärv).

BvD erbjuder också delar av **EIUs (Economic Intelligence Unit)** länderinformation. UC bidrar med information om svenska företag. BvD erbjuds via licens eller som pay-as-you-go. I det senare fallet krävs att man öppnar ett konto med minst 50.000 kr. Man uppger sig ha ca 20.000 "frequent" och 100.000 "occasional users". Ca hälften av BvDs ca 230 anställda finns i Bryssel, där flertalet arbetar med utveckling av produkterna. Viss utveckling sker också i Manchester. De övriga finns i London, Paris m fl storstäder runt om i världen.

STN International

STN International, som representerades av **FIZ Karlsruhe**, presenterade en hel del nyheter (inkl kommande sådana). Bland databaserna fanns nya **PHARMAML** (nyheter och annan information om läkemedelsindustrin) och här visades för första gången de inom kort kommande **PCTGEN (PCT Patents Genetic Sequence)**, vars innehåll baseras på WIPO-patent), **PATDPAFULL** (tyska och europeiska patent i fulltext, mm) och **TEMA** (produceras av FIZ Technik, innehåller referenser till tysk och internationell litteratur inom teknik mm och är ett slags "komplement" till Compendex). **BEILSTEIN** har reviderats, försetts med nya kategorier och bättre sökmöjligheter. **REGISTRY** har tillförts mera data och fått nya sökmöjligheter (t ex "similarity searching" och "alerts").

Man berättade också om nya (alt. nya versioner av sina) intranätprodukter, bl a **STN Site Administration Tools** (STN SAT) som gör att kunderna själva kan hantera behörigheter, ordna länkar mm. Så visades förstås **Getinfo**, dokumentbeställningstjänsten som **FIZ Karlsruhe** driver tillsammans med **TIB Hannover**. Getinfo erbjuder material i såväl elektronisk form som tryck och köp kan även göras styckevis (dock ej via kreditkort; konto krävs). Tryckt material kan beställas via s k "rush order"

och effektueras då inom 2 timmar. Den "gamla" tjänsten **FIZ Autodoc** kommer att vara helt integrerad med Getinfo i slutet av 2003. FIZ Karlsruhe erbjuder nu också kunder i Europa möjlighet att köpa **WILA**-patent i elektronisk form styckevis. Allmänt sett satsar FIZ Karlsruhe och STN mer och mer på patent. Däremot kommer man inte utvidga med ytterligare "affärsinformation". Inte heller tycks man samverka med andra aktörer.

CSA

Vid mitt besök i **Cambridge Scientific Abstracts (CSA)** monter passade jag förstås på att fråga om det där med tillbakadragandet av 19 databaser från Dialog. Berodde det på att Dialog vägrar att ta emot djuplänkar till sin information? Svaret jag fick var att det inte primärt berodde på detta utan på andra "oenigheter" (troligen beträffande ersättningar). CSA anser också att dess **IDS (Internet Database Service)** har fått ett så starkt genomslag att man kan klara sig utan Dialog-återförsäljningen. (Anm: I en intervju med CSAs vd i *Information Today* läste jag samma sak. Där nämndes också att försäljningen via partners är 20-25 % av CSAs totala försäljning, varav Dialog står för merparten. Så något måste det ju tillbakadragandet märkas! Men samtidigt kan ju IDS-intäkterna antas öka).

Jag fick bekräftat att CSA också drar bort de 3 databaser som är upplagda vid EBSCOhost. Hur är det då med andra konkurrenter som också har CSA-databaser, t ex Ovid och STN? Ingen fara, ty CSA riktar sig till större kunder, typ universitet, medan Ovid når andra, inklusive mindre, kunder och STN ytterligare andra (inte minst pga att man erbjuder pay-as-you-go möjlighet, vilket CSA inte gör). Över huvud taget känner man sig väldigt trygg med att man inte bara driver en onlinetjänst utan också producerar information (vilket varken Dialog, Ovid eller STN gör). CSA har ca 200 anställda.

DIMDI

DIMDI berättade att man numera uppdaterar sin gratisversion av **MEDLINE** en gång per dag. Nytt är också att man i samarbete med **German National Library of Medicine (ZBMed)** ger fulltext tillgång pay-per-view till artiklar i över 900 tidskrifter från **Kluwer, Springer** och **Thieme**. En ny "sökportal", **MedPilot**, gör det möjligt att med en enda sökfråga söka i samtliga medicinska databaser vid både DIMDI och ZBMed. På gång är **Cochrane Library**. DIMDI fortsätter att mer och mer avgränsa sig till sitt kärnområde, dvs medicin. Bakom ligger beslut av de myndigheter som stöder DIMDIs verksamhet. Som en följd kommer man att sluta med databaser inom agrikultur, sociologi mm, dock med undantag av **CAB Abstracts** och **Social Scisearch**. Antalet databaser är idag över 70. I likhet med många andra är det lite ekonomiskt kärt för DIMDI för närvarande. Intäkterna har stått stilla en tid nu. DIMDI tillhör de verkligt trogna utställarna på Online. Men nu tycks det vara slut. Online må vara en viktig mötesplats men man tycker inte längre det är värt att ställa ut mot bakgrund av de allt glesare besökskarorna.

MicroPatent

MicroPatent tycks mer och mer aktiva. När jag frågade om konkurrensen med Derwent och Questel-Orbit menade man att de tre aktörerna har olika inriktningar. MicroPatent är mera än de andra inriktad på patent i fulltext (inkl. sökning i fulltext) och olika verktyg för t ex analyser ("datamining, clustering, citation trees", samarbetsverktyg, visualisering ...). Verktygen, som ingår i den nya **Aureka 8.0**, tycks till stor del baseras på det som följde med i boet vid köpet av företaget **Aurigin** i våras. Vid Online lanserades också **MicroPatent Patent Index Database (MPI)**, som sägs vara världens mest kompletta bibliografiska patentdatabas. Den kombinerar EPOs **INPADOC** med annan EPO-data (t ex **DOC.db**, den databas som används internt vid EPO av patentgranskarna) och MicroPatent-specifik information. MPI innehåller patent från 71 länder och länkar till fulltext (bl a PDF) ingår. Priserna varierar från någon tusenlapp för en enkel sökning till licenser för 70.000 kr - 1 miljon kr per år (där det senare innebär komplett tillgång hela tjänsten inkl dokument). MicroPatent har ca 200 anställda och ägs av amerikanska **Information Holdings Inc** med totalt ca 800 anställda. I IHI ingår också **Trademark.com**.

Axiom

Institute of Physics Publishings (IOP) onlinetjänst **Axiom** har under året utvidgats med databasen **PolymerLibrary**, i enlighet med vad som annonserades redan vid Online 2001 - men då kallades den **Rapra**. PolymerLibrary är nämligen inget annat än denna "veteran" under nytt namn och den innehåller således referenser till litteratur inom gummi, plast, polymerer etc. Nu annonserades ytterligare en kommande databas: **INSPEC Photonics**. Som namnet antyder kommer den att bestå av referenser från INSPEC inom optik, inklusive fiberoptik och bio-optik. Antalet referenser kommer inledningsvis att vara 600.000 st (fr o m 1969) och 35.000 kommer att tillkomma per år. Axioms övriga databaser är **INSPEC**, **Ei Compendex** och **Derwents World Patent Index**. Dessa databaser finns ju vid ett flertal andra onlinetjänster, varför jag frågade IOPs representant varför man ska välja just Axiom framför t ex ISI Web of Science (som uppgavs som en av Axioms konkurrenter). Hon svarade att det beror på priset, vilket baseras på licenser och där man kan abonnera på delar av utbudet. I själva verket tycks flertalet av Axioms kunder även vara kunder till just ISI Web of Science. I övrigt informerade IOP om att man satsar på Z39.50, som blir tillgänglig i dagarna, och att man funderar att införa Web services-protokollet SOAP (Simple Object Access Protocol) under år 2003.

WilsonWeb

H.W. Wilson visade upp sin onlinetjänst **WilsonWeb** i den helt nya version som annonserades redan vid Online 2001 men öppnades först i höstas. Det gamla ganska primitiva söksystemet har ersatts med Verity och bland de nya funktionaliteterna nämndes möjlighet till sökfrågor i naturligt, sökning via tesaurus, möjlighet att individanpassa användargränssnittet och Z39.59. Länkar till fulltext i kundernas egna arkiv är möjligt med hjälp av **WilsonLink SFX**. Bland de ca 15 databaserna finns **Applied Science & Technology**, **Art**, **Wilson Business**, **Education**, **Humanities** (som Full text, Abstracts och Index). Tjänsten är baserad på abonnemang, där priset baseras på önskade databaser, eventuell fulltext (där detta finns, dvs utöver abstract) önskas och antal samtidiga användare. En databas som Wilson Business (fd Business Periodicals Index) kan kosta från 15.000 kr per år. Pay-per-view finns inte men övervägs. Huvudsaklig målgrupp för WilsonWeb är bibliotek.

Övriga

Financial Times (FT) erbjuder via **FT.com** en betaltjänst med information från 600 "viktiga" publikationer (dagstidningar m fl) från hela världen. Kunderna kan välja mellan olika "nivåer", där nivå 1, med enbart Financial Times, kostar ca 800 kr per år och nivå 2, med alla källor samt data om 18.000 företag i 55 länder, kostar ca 2.300 kr per år. På Online 2001 lanserades tjänsten **FT Pro**. Vart tog den vägen? Ja, det fick man fråga om eftersom den inte marknadsfördes specifikt i montern ... Nåväl, det visade sig att denna kunde betraktas som nivå 3 - som i sin tur bestod av möjligheten att välja olika abonnemang med priser från ca 10.000 kr upp till ca 20.000 kr (där "allt" ingår, förutom alla publikationer även rapporter mm). Jag fick uppfattningen att man tonar ner FT Pro till förmån för FT.com, som så småningom ska förses även med "corporate tools", "syndication tools" mm.

Den helt nya onlinetjänsten **EuroInfoPool** premiärvisades på Online. Bakom står **SchlumbergerSema** och dess svenska bolag **SchlumbergerSema InfoData** (ja, där jag arbetar!). EuroInfoPool är en gateway till dels **European Business Register**, **EBR**, som man i samverkan med **Companies House** (UKs "PRV") blivit återförsäljare för i UK, dels kreditinformationstjänsten **Graydon**. Onlinetjänsten EBR är en "gateway" till de officiella aktiebolagsregistren i 12 länder i Europa och uppgifter om aktiebolag i dessa länder kan här köpas styckvis för 10-100 kr (utöver en fast avgift per månad om ca 75 kr). Bland myndigheterna bakom dessa register finns förutom förstäs **Companies House** (UK) och **PRV** (Sverige) bland annat också **Creditreform** (Tyskland), **ORT** (Frankrike), **Infocamere** (Italien) och **Bronnoysundsregistrene** (Norge). Samtliga register nås i realtid online. Graydon, som ägs av de tre största kreditförsäkringsföretagen i Europa (**Gerling**, **Hermes**, **Coface**), ger via EuroInfoPool tillgång till kreditinformation om 22 miljoner företag i Europa.

Companies House ställde också självt ut på Online. Via dess onlinetjänst kan man söka och ta fram uppgifter om UKs 1.7 miljoner bolag. Basuppgifter är gratis men för mer utförlig information krävs ett konto som initialt kostar ca 750 kr och sedan ca 120 kr per månad. Uppgifter ur registret kostar från 15 kr upp till 55 kr för en hel bolagsrapport.

World Market Research Centre presenterade som vanligt sitt "flaggskepp" **World Markets Country Analysis & Forecast**. Företaget har ca 90 anställda. Tjänsten tillhandahåller information om 186 länder: allt från minutfärsk nyheter och analyser till fylliga rapporter, statistik, riskbedömningar och 5-årsprognoser. Kunderna kan välja att bevaka områdena automotive, energy, healthcare och telecom och geografisk region. Lägsta pris är ca 12.000 kr per år (ett område, en region, en användare). Ca 120.000 kr ger tillgång till allt för 5 användare medan 160.000 kr ger tillgång till allt för ett helt företag.

Alacra lanserade **Alacra Book for Industries**. Det framgår av deras pressrelease från vilken jag hämtat följande information eftersom jag inte hann med deras monter. Det är en onlinetjänst som liknar den tidigare **Alacra Book for Companies** och ger möjlighet att söka fram och "på några minuter" sammanställa önskad information till en behändig "bok" i PDF. Över 100 "industrier"/branscher täcks av företagets informatonsspecialister, som väljer ut, kategoriserar och indexerar över 40.000 webbplatser. Förutom detta tillhandahålls 90 kommersiella databaser (vid **Barra, Factiva** m fl). Alacra har 750 finansinstitut, advokater, konsulter m fl som kunder.

FluentMedia var med för första gången. Även här får jag förlita mig på pressmaterial (av samma skäl som ovan). Företaget ingår i **Tribune Company** (USA) och dess tjänst startade 2001. Affärsidén är att erbjuda företag "filtrerad" information för publicering i intranätet, extranät eller egna webbplatser. Som källor nyttjas närmare ettusen dagstidningar, affärs- och branschtidskrifter, nyhetsbyråer etc, flertalet amerikanska. Bland nyligen tillkomna källor finns **Wall Street Journal** och **COMTEXs** globala nyhetskällor.

E-tidskrifter mm

Hos **Crossref** frågade jag förstås hur det var med funderingarna på en tjänst för fulltextsökning. Jodå, diskussion pågår fortfarande. Crossref har 4 anställda och intäkterna från de medverkande förlagen består av dels en grundavgift, dels en rörlig (som jag antar baseras på användningen av länkar till artiklar i deras publikationer). F n deltar 170 förlag i Crossref.

Divine märkte man inte så mycket av på Online - vilket man ju inte heller gjort "i verkliga livet" (utanför mässan) under det senaste halvåret. En märklig kontrast till kaxiga framtoningen i synnerhet under förra hösten/vintern/våren, då man ju köpte företag på löpande band! Bland de mest uppmärksammade förvärven var **SageMaker, OpenMarket, RoweCom** och **Northern Light**. Därtill var det ju nära att man också köpt NewsEdge, som dock kneps på mållinjen av Thomson. Målet var att bli ett "heltäckande" informationsföretag och branschanalytiker talade om en ny spelare att räkna med på onlinemarknaden. Men divine tycks ha förtagit sig ...

På Online presenterade företaget sig som **divine Information Services**. Jag noterade inget nytt, utan under parollen "The only subscription agent able to provide both content aggregation and the technology to deliver it to end users" visade man sina befintliga produkter. Bland dessa finns portalprodukter (**divine Content Management** - som valts av bl a FT.com, **SinglePoint Search** - dvs i princip Northern Light inklusive dess "taxonomifunktion" - och **Virtual Reference Desk**), produkter för hantering av tidskriftsabonnemang (**kLibrary, kCentral** och **kStore**) och produkter för att hantera e-tidskrifter (**Information Quest** och **MedInfoNOW** - som ger tillgång till 4.300 tidskrifter).

Nästan i samma veva som jag skriver ovanstående går jag in på EBSCO's webbplats för att kontrollera en uppgift - och läser då en alldeles färsk (20/12) pressrelease som kungör att **EBSCO köper den**

europiska delen av RoweCom! Här sägs också att bakom affären ligger divines beslut att inte längre arbeta inom "content subscription business". Företaget ska istället koncentrera sig på "lösningar" för hantering av information ("end-to-end solutions for the extended enterprise"). I senare analytiker-kommentater sägs att divine Library Services (fd RoweComs) verksamhet i USA helt har upphört att fungera och att order inte längre effektueras. Det sägs också att EBSCOs konkurrent **Swets & Blackwell** är på väg att lägga ett bud på andra delar av RoweComs verksamhet. Fortsättning följer ...

EBSCO tycks ha fått allt mer luft under vingarna på senare tid (vilket inte minst framgick av det senaste årets TLS nyhetsbrev). Betr färskta nyheter berättade monterpersonalen om en kommande sådan: en ny, egen, länktjänst ska lanseras i januari. Jag fick inte klart för mig vad det var, men den sades vara en "SFX-konkurrent". Crossref då? Nja, den ansåg man inte särskilt pålitlig. Det där med luft under vingarna fick alltså en ytterligare bekräftelse bara några veckor efter Online när nyheten om EBSCOs förvärv av den europeiska delen av RoweCom offentliggjordes.

Swets Blackwells monter missade jag att besöka. Men att döma av deras pressmaterial riktade man - inte förvånande - in sig på sin nya "single integrated platform" **SwetsWise online content**, som ger tillgång till 7.000 titlar i fulltext. Det är enligt egen utsago är mer än någon annan e-tidskriftstjänst gör. Som jag berättade i nyhetsbrev 2002:6 rör det sig om 12 milj sökbara referenser och länkar till artiklar från **Elsevier Science, Oxford University Press, OECD, John Wiley, MIT Press, Springer-Verlag** m fl. Swets Blackwell har 60.000 kunder.

Infotrieve betonade sitt goda samarbete med förlagen. Dess gratisdatabas **ArticleFinder**, med 30 miljoner referenser (varav 20 miljoner med abstracts), ger förutom möjlighet att beställa vad som helst från denna i olika format (t ex direkt leverans i PDF med hjälp av tjänsten **e-DocLink**) nu också möjlighet att länka direkt till förlagens elektroniska arkiv. Personalen i montern betonade också att databasen enbart är avsedd att stöda beställningar och inte är eller ska utvecklas till en söktjänst - just för att inte konkurrera med onlinetjänster och förlagens databaser. Infotrieve har idag ca 250 anställda i USA och ca 11 i Tyskland. Man har några kunder i Sverige, huvudsakligen företag.

Springer-Verlag riktade som vanligt i första hand in sig på sin tjänst **SpringerLINK**, som ger elektronisk tillgång till bl a 450 tidskrifter och 1.600 böcker/bokserier (i fulltext). Betr bokserier framhävdes speciellt **Lecture Notes in Computer Science (LNCS)**, av vilken nu 1.000 volymer finns online. Föregående års (dvs på Online 2001) nytillskott **Landolt-Börnstein Online** förevisades förstas också (en licens kostar ca en halv miljon kr för tre samtidiga användare). F n finns 65.000 licenser på SpringerLINK, vilket innebär "miljontals användare" runt om i världen. SpringerLink håller också sammanfattningar av och innehållsförteckningar till 600.000 dokument gratis sökbara. Springer-Verlag är till salu sedan i somras, men jag hörde inget nytt i saken.

Övrigt

EU-kommissionen hade som vanligt sin stora monter mitt i konferenshallen. Under parollen "The EU-On-Line" samsades här information om **CORDIS, eContent, Eurostat, EUR-Lex, CELEX, TED**, webbplatsen **Europarl**, m fl. Eurostat lanserade **Eurostat Library**, som ger online tillgång till alla Eurostats publikationer (monografier, tidskrifter och CD-ROM) i fulltext. En bibliotekslicens kostar ca 19.000 kr per år (för 10 samtidiga användare). Betr CORDIS informerades om hur nya sökmöjligheter skulle göra det enklare än någonsin att söka information om de medel (totalt 17.5 miljarder Euro!) som kommer att finnas till förfogande i det nya forskningsprogrammet Framework Sixth (FP6) fr o m den 17/12 2002. De personer jag träffade i montern representerade dock befintliga, mindre, projekt. En arbetade med "**eLexPortal**", som informerar om lagstiftning och andra regler inom e-handel, och en annan med "**Inter-IT**", som med en stab på 5 personer tillhandahåller "strategisk information om IT och Internetteknik och dess påverkan på ekonomin, industrin handel och

administration" och även driver en online "community". Kanske utgör dessa typiska representanter för den, som jag tycker, oöverskådliga skaran av EU-stödda projekt?

En av årets nykomlingar på Online var **Citywebwatch**. Företaget startade för ca 2 år sedan, har ca 55 anställda och erbjuder en tjänst för bevakning av affärsnyheter i ca 30 av de viktigaste dagstidningarna i UK (**Financial Times, Daily Telegraph, Guardian** m fl), Tyskland (**Handelsblatt, Die Welt** m fl) och Frankrike (**Le Monde, La Tribune, Le Figaro** m fl). Därtill bevakas **International Herald Tribune** och den europeiska editionen av **Wall Street Journal**. (Man har också en "asiatisk" motsvarighet). Användarna kan välja att bevaka en eller flera av 16 branscher (bl a telekom, Internet, media, bank/finans, försäkring, bygg/fastighet). Funnet material skickas per e-mail kl 06.30 varje morgon. Abonnemang kostar från någon tusenlapp upp till max 6000 kr/år.

Det som tycks skilja Citywebwatch från gratistjänster är en redaktion säkrar god kvalitet, att antalet referenser per dag och ämnesområde hålls på en rimlig nivå (10-20 st), att även abonnemangsbelagt material ingår (t ex från Wall Street Journal) och att det är synnerligen enkelt att ange vad man är intresserad av. Jag prövade tjänsten några veckor och fann att detta stämde. "Nackdelen" är förstås att urvalet om 10-20 artiklar bara medger verkligt "stora" nyheter. Men är andra sidan - jag fick via min bevakning av "branschen" "Internet" omedelbart kännedom om nyheten att Yahoo! köpte Inktomi, något jag faktiskt hade nytta av (för en nyhet på TLS webbplats!).

I en liten (och föga besökt) monter fann jag **Reuters Health**. Det visade sig vara en av fyra nyhetstjänster som drivs av Reuters för att betjäna specifika yrkesgrupper med dagliga nyheter. Man har t ex en liknande tjänst inom området telekom. Tack vare den kategoriseringsmetodik (med bl a en terminologi med 150.000 medicinska koder) som Reuters nyttjar kan avgränsning till eget ämnesområde göras. Beroende på intresse kan kunderna välja nivå på abonnemang, från mycket avancerat (och dyrt ...) till mellannivå och slutligen gratisnivå (för privatpersoner). Abonnemang för återanvändning vid egna webbplatser kan ske. I samband med Online informerades att Reuters Health också blivit tillgänglig via **Factiva**.

Som jag nämnde inledningsvis är det numera ganska få databasproducenter utanför de stora blocken (Thomson, Elsevier, CSA etc) som själva ställer ut på mässan. En av de som var med i år (och som jag inte tror varit med förut) var **American Economic Association**, som visade upp sin **EconLit**, "den främsta databasen inom ekonomi". Den innehåller nära 600.000 referenser till artiklar i tidskrifter (fn 650 st; 20-30 nya tillkommer årligen), böcker mm och finns online vid **CSA, Dialog, EBSCOhost, OCLC, OVID** och **ScienceDirect**. Samtliga erbjuder fulltextlänkar.

Lexi-Comp tror jag inte har ställt ut på Online tidigare. Företaget, som har ca 70 anställda och omsätter ca 90 miljoner kr, startades i USA 1978 med att producera handböcker och andra referensverk inom medicin, med betoning på läkemedel, för vårdpersonal. Detta är fortfarande basen i verksamheten, men på mässan visade man i första hand onlinetjänsten **CRLOnline (Lexi-Comp Clinical Reference Library Online)**, som ger tillgång till ett antal egenproducerade databaser inom läkemedel, diagnostik, patientrådgivning, mm. Jag uppfattade att innehållet är ganska USA-inriktat. Abonnemang kostar ca 3000 kr per år för en användare.

Inte heller **xrefer** hade varit med på Online tidigare. Men så är det ju ett ungt företag - det bildades i UK 1999 och har idag 14 anställda. Jag hann inte besöka xrefs monter, men här ändå lite information som jag hämtat från pressmaterial. Dess tjänst **xreferplus** är ett "integrerat digitalt bibliotek" som ger tillgång till 120 referensverk i fulltext från 27 förlag. Den är enligt egen utsago världens största i sitt slag. Målgrupp är bibliotek och den är abonnemangsbaserad. I början av 2003 ska man införa möjlighet för biblioteken att välja exakt vilka verk man vill ha abonnera på. Inom tre år ska 400 titlar ingå och på sikt "tusentals".

I min förra rapport från Online skrev jag att **OCLC PICA** berättade att man skulle skapa en "Pan-European Union-Catalogue", som skulle kunna nås via en central tjänst, **PiCarta**. Jag besökte inte deras monter i år, men att döma av det informationsmaterial jag tog del går det inte särskilt snabbt

framåt, ty man talar fortfarande om detta som något kommande: "The next step is the European approach. ... In close cooperation with OCLC, Pica will upgrade its existing online information service to a high quality European Service: the international version of PiCarta. ... The beating heart of PiCarta will be the **European Union Catalogue, EUCat**. This catalogue will contain several millions of bibliographical records ...".

Joint Information Systems Committee, JISC, är ett samordningsorgan för högre utbildning i UK. Det ska tillförsäkra utbildning och forskning information av hög kvalitet. Det sker bl a via upphandlingar av elektroniska resurser (ungefär som svenska BIBSAM), genom **Resource Discovery Network, RDN** (med 60.000 Internetkällor av hög kvalitet), genom International Bibliography of the Social Sciences, IBSS (en "online-resurs" med 2 miljoner referenser fr o m 1951 inkl sammanfattningar och fulltext) och **JISC Resource Guides** (www.jisc.ac.uk/resourceguides/). Det sistnämnda var det man mest framhävde, inte minst därför att den lanseras i ny version nu i början av 2003. Det rör sig om vägledningar på webben inom 7 områden, bl a inom Engineering, Mathematics & Computing, Health & Life Sciences, Physical Sciences och Social Sciences. Inom varje område ingår databaser, publikationer i fulltext, ämnesportaler och mycket annat. Man samarbetar bl a med **SOSIG**, som f ö har lokaler i samma byggnad som JISC i Bristol.

Informationshantering

Den som läste min förra rapport från Online kanske minns att jag förundrade mig över de ovanligt många nya utställarna med produkter för "informationshantering" (textutvinning, automatisk kategorisering, indexering, "taxonomi"-system, semantik, visualisering, etc). En och annan nykomling var det i år också, men eftersom något flera hade försvunnit var utställarna totalt sett något färre denna gång. Mest notabelt var nog att Verity inte var med - men det kan ha berott på att de ställde ut på en annan mäsas i London som ägde rum samtidigt. Autonomy uteblev för andra året i följd. Av de som var med förra gången saknades bl a Wordmap, LexiQuest och Sail Labs. Varken OpenText (med LiveLink och BRS/Search) eller Hummingbird var med - men det har vi ju vant oss vid nu.

Däremot var föregående års nykomling **Albert** (med sin **Albert Meaning Interpreter**) med igen - och man nämnde bl a sin installation vid svenska Saab. **nStein** var också med för andra gången (se mer info nedan). Bland andra som varit med förut var **Innodata** (med en stor monter; efterfrågan på digitaliseringar, konverteringar etc tycks fortsatt stor!) och **TSO (The Stationery Office)**, som i år marknadsförde sin **ActiveTEXT** utan hjälp av företaget Abbey Information Systems. Det börjar också dyka upp utställare med mer eller mindre renodlade "datamining"- eller "analys"-verktyg på Online. Två av dessa - nya för i år - var **anacubis** (med "visual research and analysis tools ... explore online information visually") och **OmniViz** ("mining and visualization for vast and disparate data sets"). Ingen av dessa hann jag dock besöka. Men nu till de jag hann med!

Convera var en av de två "stora" inom IR (Information Retrieval) som fanns med på Online 2002. Eftersom jag är svensk var monterrepresentanten inte sen att framhålla de nya svenska installationerna av **RetrievalWare**, nämligen vid Mediearkivet, Aftonbladet och KB (projekt Tiden). Inget nytt för detta nyhetsbrevs läsare förstås (det redovisades i 2002:6)! Men så visade man också en broschyr om en installation vid Polisen - och det var en nyhet för mig! Det rör ett system för igenkänning av ansikten - och visar just det som RetrievalWare tycks vara verkligt duktigt på: "pattern recognition". Slutligen fick jag äntligen reda på att RetrievalWare är den "gamla" produkten **Excalibur** under nytt namn.

Den andra "stora" IR-representanten på Online var **NextPage**. Dess flaggskepp **NXT3** används inom en rad verksamheter, men inom speciellt rättsinformation tycks den numera nästan som en de-facto standard för onlinetjänster. Förutom välkända svenska som Westlaw Sverige (Thomson Fakta) och Sveriges Rikes Lag (Norstedts Juridik) är NXT3 på gång att nyttjas för bl a LEXISOne och Butterworths. Till en del kan det beror på att IR-produkten **Folio**, som numera ägs av NextPage, är (eller har varit) mycket spridd vad gäller CD-ROM databaser med rättsinformation och när man nu

migrerar till online faller det sig enklast att nyttja NXT3. Intressant nog körs NXT3 numera enbart på Microsoft NT efter att man lämnat Unix (Solaris) för ett halvår sedan pga liten efterfrågan. Linux då? Tja, om det börjar efterfrågas så ska man portera dit. Till skillnad mot så många andra har man inte "frestats" att också satsa på verktyg för automatisk kategorisering med användning av "taxonomier" etc. NextPage är USA-baserat men har kontor även i UK och representanter bl a i Tyskland. Företaget har totalt ca 100 anställda.

ZyLAB tillhör de allra trognaste bland "IR-företagen" på Online. Numera är det dock ingen renodlad IR-produkt man marknadsför utan det rör sig om en komplett lösning för dokumenthantering, där allt från funktioner för scanning, intag och lagring till sökning ingår. ZyLAB använder numera epitetet "The Paper Filing Company" om sitt företag, och det säger en del om inriktningen, liksom namnet på dess huvudprodukt, **ZyIMAGE**, och att det "gamla" produktnamnet ZyINDEX inte alls nämndes. I den imponerande kundförteckningen fann jag några svenska företag - och också ett bolag inom min egen koncern! ZyLAB sägs finnas vid 7.500 installationer i drift. ZyLAB har ca 75 anställda och finns bl a i UK, Nederländerna (där all utveckling sker) och USA.

Extenza ePublishing Services? Det namnet sade mig ingenting. Det visade sig vara namnet på ett nytt affärsområde inom **Swets & Zeitlinger**, fristående från Swets Blackwell och Swets & Zeitlinger Publishers. Företaget tillhandahåller "lösningar" för e-publicering: produktion av e-tidskrifter, tidskriftshantering, konverteringar (XML), möjligheter till "outsourcing" (där man arbetar med s k partnerskap), säkerhetslösningar mm. I Extenza ingår också företaget **Turpin** och man är totalt ca 110 personer i UK, USA och Nederländerna.

Forvus var en nykomling på Online. Man tillhandahåller IT-lösningar, med betoning på publicering på webben och intranät, och är specialist på produkten **Beyon 20/20**, som är en produkt för hantering av stora mängder data och statistik (med kunder som UKs Office for National Statistics, Statistics Canada, US Census Bureau och OECD). Forvus sysselsätter ca 40 personer i UK.

nStein var med på Online för andra gången. Sedan dess har dess produkt för elektronisk publicering (inkl indexerering, uppmärkning i XML, automatisk sammanfattning av dokument mm) låtit tala om sig ganska mycket. Jag hann inte bevista deras monter, men i sitt pressmaterial redogjorde man för installationer hos diverse kunder. En som det tycks typisk sådan är API, American Psychological Association, som med hjälp av nSteins **Nserver E-publisher** avsevärt kunnat snabba upp hanteringen av APIs produktion av abstracts för databasen PsycINFO: från 15 till 7 minuter per styck. Vid API arbetar 45 indexerare och med den nya lösningen kan 675.000 abstracts per år produceras.

KnowledgeView är ett företag i UK som tillhandahåller lösningar för insamling, sammanställning och publicering av information från olika källor. De var med på Online för första gången och tog tillfället i akt att premiärvisa sin "virtuella nyhetsuppläsare" **MyCast**. Så snart en nyhet levereras till användarens PC så läses den upp av MyCast! Gisslandrama på gång? Halvtidsresultat i matchen? Allt blir uppläst! (Låter aningen enerverande, men det hade varit kul att pröva/lyssna - om jag hunnit till deras monter!)

4. Referat från konferensen - keynotes, föredrag och diskussioner

Kompletta Proceedings i förväg, bara två parallella sessioner för mig att välja bland (jag valde ju bort Online Information Academy), totalt sett färre föredrag (ca 60) och därtill färre inslag än vanligt (snarare inget alls!) av det som primärt intresserar mig (dvs informations-/onlineindustrin och dess utveckling) - allt detta gjorde det enklare för mig än vanligt att välja rätt "spår" (och välja tider för mässbesök).

Samtidigt innebar det snävare utbudet att det var svårare att finna riktiga guldkorn. Faktum är att jag trots generellt sett bra kvalitet på framförandena inte tycker att jag erfor några riktiga höjdare, dvs sådana som också motsvarade mina krav på innehåll. Men jag är nog kräsen.

Jag kom hem från Online 2002 med precis lika mycket (och då menar jag mycket!) anteckningar från föredragen som vanligt. Till skillnad mot mina tidigare rapporter från Online relaterar jag denna gång dock inte merparten av det som sades i paneldiskussionerna. De var helt enkelt ofta substanslösa - och oftast inte intressanta nog. Tycker alltså jag - som främst intresserar mig för "kärnområdet"!

För den kunskaps- och läshungrige som tycker jag skrivit för kort om något föredrag kan jag hänvisa till den utmärkta och i stort sett kompletta konferensdokumentation (papers och Power Point-presentationer) som finns fritt tillgänglig via www.online-information.co.uk/online/conf_pro.asp (till och med november 2003)! Där finns till och med presentationer från en del av keynote-föredragen (något som nästan aldrig annars dokumenteras)!

Där finner du naturligtvis också dokumentationen från föredrag jag inte hann bevista. T ex Christina Brage & Agneta Lantz's föredrag "Curriculum development for the next decade of information science based on information literacy": <http://www.online-information.co.uk/online/proceedings/brage.pdf>

De numrerade avsnitten nedan hänför sig till sessioner på konferensen.

4.1 Konferensens öppnande

Konferensen öppnades av **Martin White**, Intranet Focus Ltd, ordförande för tredje året i rad. Han beskrev arbetet bakom konferensen, främst vad gäller föredragen. Det jag främst noterade var hur man verkligen anstränger sig för att se till att föredragen hålls rena från marknadsföring och produktreklam, något man ju också alltid lyckats relativt bra med. Häri ligger säkert en av nycklarna bakom konferensens långa liv. Martin berättade också att han besökt Google som ett led i förberedelserna för årets "opening keynote", som just handlade om Google. Blev då inte detta just produktreklam? Nej, faktiskt inte. Däremot en intressant inblick i hur dagens teknik kan nyttjas för att betjäna hundratals miljoner användare.

The Present and Future of Online Information: Google's Perspective

Denna "opening keynote", som hölls av **Jefferey Dean**, chefstekniker vid Google, gav som sagt en intressant inblick i teknikanvändning. Apropos användning: Innan **Steve Arnold**, som var moderator, gav ordet till Jefferey frågade han åhörarna vilka som använde Google. Alla räckte upp handen!

Google startades 1995 av 2 studenter vid Stanford University. Maskinparken rymdes då på och under ett bord modell större i Standfords datorhall. Den växte och flyttades senare till ett garage i Menlo Park. Företaget Google bildades 1998 och har idag 600 anställda, varav 60 med högre akademisk utbildning (fil. dr). Huvudkontoret finns i Mountain View, Calif. Google är lönsamt sedan två år.

Systemet består av grovt sett tre delar: "crawler", indexerare och fråge-(transaktions-)hanterare. Totalt samlas över 3 miljarder dokument in. Av dessa hämtas webbsidor in från över 2 miljarder URLs. I övrigt ingår 330 miljoner bilder, 35 miljoner pdf-er (och andra icke-html-filer) och 700 miljoner arkiverade meddelanden från Usenet.

Att bygga indexet tar flera dagar för flera hundra datorer. Över 100 faktorer i dokumenten beaktas, allt i syfte att ge bra sökresultat. Det rör sig om allt från länkar och textstorlek (!) till närhet mellan ord.

Mest intressant var att höra om Googles tekniska infrastruktur. Webben växer exponentiellt, användningen av Google likaså, och vilka datorer man än väljer så är de för små. Därför tillämpar Google en långt driven parallell drift, med en distribuerad infrastruktur som i princip kan byggas ut hur långt som helst. Den består helt enkelt av ett nätverk bestående av ett antal sammankopplade datorer (typ PC) som får bli fler i nästan exakt samma takt som antalet frågor växer. I november 1998 hade man 10.000 frågorna per dag, vilka hanterades av 25 datorer. I april 1999: 0.5 miljoner frågor och 300 datorer. I september 1999: 3 miljoner frågor och 2.100 datorer. I november 2000: 55 miljoner frågor och 6.000 datorer.

Idag har man 150 miljoner frågor per dag! Och i nätverket, som nu är världens största Linux-kluster, ingår (augusti 2002) 15.000 datorer. (Ja, 15.000! Nästan ofattbart! Om ett år är de 25.000!). De är av säkerhetsskäl fördelade på 6 geografiskt skilda platser, där de är placerade i rack, vart och ett rymmande 80 datorer (40 fram, 40 bak). När en dator "dör" så rycks den bara ut och en utbytesdator ställs in. Det gäller att ha ett stort lager av utbytesdatorer : i genomsnitt ger nämligen 82 datorer upp - per dag!

De lärdomar Google har dragit av detta är: Redundans är A och O. Hårdvaran ska vara enkel (enligt principen "KISS"). Allt ska vara identiskt. Hårdvarufel kan alltid förväntas. Billig hårdvara ger mer datorkraft per fråga. Trafiken ökar mycket mer än du kan förutse. Allt måste vara skalbart (från enstaka datorer till hela kluster).

Jefferey berättade därefter om diverse funktionaliteter hos Google (t ex en avancerad stavningskorrigering), och tjänster som annonser, Google News, Google Catalog Search, Google Web API, Google Labs, Google Glossary, Google Sets, Auto-translation och Voice search. En sak man f n vidareutvecklar är s k "conceptual understanding". Systemet ska t ex förstå att i sökfrågan "Bay Area cooking classes" så kan ordet "classes" mycket väl betyda "courses", vidare inse att Stanforduniversitetet, som ordnar kurser, ligger i Bay Area.

Jefferey avslutade med att ange några trender inför framtiden. Datorer och lagring kommer även framgent bli allt billigare. Systemen kommer att bli allt bättre på att "förstå" vad användarna är ute efter ("conceptual understanding") och kommer att bli enklare att använda pga bättre och nya gränssnitt (inkl möjlighet till röststyrd sökning). De kommer att anpassas till den individuella användarens behov (till skillnad mot idag, där alla behandlas lika). På lång sikt trodde Jefferey på s k "cross-lingual search", dvs där även sökfrågan översätts till olika språk, och på svar i form av "dokument" bestående av information som sammansatts av relevanta delar av flera dokument.

En av frågorna under den avslutande frågestunden var vad Jefferey trodde om den semantiska webben och RDF. Han svarade att det visserligen är en bra idé men dock knappast realistisk pga det är så mycket enklare att bara skapa dokument och lägga ut dem på webben än att också strukturera dem. En annan fråga var hur Google hanterar information från databaser, vilka ju kan innehålla nästan "oändligt" många dokument. Svaret var att man har speciella regler som begränsar uttagen från dessa, t ex ta ut de 100.000 första dokumenten och sedan stoppa. Hur avser Google att hantera "paid placement"? På det svarade Jefferey helt enkelt att sådant inte alls accepteras. Den sista frågan rörde hur mycket Googles avancerade gränssnitt används. Svaret var att hela 96-97 % rör det enkla gränssnittet! Därmed lägger man inte heller ner så mycket utvecklingsarbete på det avancerade.

4.2 Content strategy, management and creation

Evolution or revolution? The more things change, the more they stay the same

Titeln på föredraget, som hölls av **Mark Rowse**, Ingenta, syftade på att det nuvarande "kaoset" vad gäller elektronisk information inte är något unikt för vår tid och vår bransch. En "normal" utvecklingskedja består av tre faser. Fas 1): "Early adopters" och andra som hoppar på tåget för att de inte vill

missa det. Fas 2): Alla inser att "idén" är bra men marknaden är ett kaos, med tjänster som få frågor efter samtidigt som kunderna inte får vad de vill ha - och allt tycks väldigt besvärligt. Fas 3): Nirvana!

Online-revolutionen befinner sig nu i fas 2). Fas 3) innebär att tekniken är så smart att den inte märks, att bibliotekarierna hur enkelt som helst kan söka fram och nyttja det de önskar och att kunderna/läsarna enkelt kan få det de önskar utan att nämnvärt behöva bry sig om var det finns eller vad det kostar.

Mark uppmanade nu onlineindustrins aktörer att inför fas 3) att ta sig en funderare på sin framtida roll i värdekedjan:

- Om förlagen licensierar sina tidskrifter och artiklar direkt till biblioteken - kommer de då att vilja medverka i databaser, vilka generellt sett ger dem lägre intäkter?
- Om metadata blir fritt tillgänglig och att sökverktygen blir smartare - kommer då biblioteken att lägga pengar på referensdatabaser?

Och så uppmanade han de som äger informationen gäller det att fundera på hur de ska licensiera och distribuera den:

- Om användarna önskar information inom ett visst ämnesområde - vilken nytta har de då av förlagens webbplatser?
- Om bibliotekarier önskar köpa integrerad information inom ett visst område och om lärare önskar göra litteraturförteckningar till sina kurser - hur ska förlagen tillfredsställa detta? Ska de börja sammanställa "paket" med information från flera förlag som de kan licensiera till bibliotek och elever?

(De givna) svaren indikerar att det som behövs är en neutral mellanhand i stil med Ingenta (naturligtvis!). Och online-revolutionen kommer på sikt att leda till det nirvana som innebär att användarna via en enda förbindelse kan nå och enkelt söka i ett enda "lager" för information! (*Jag tycker det låter bekant på något vis ... /Lars*)

Innovative solutions for academic content management: the Roquade e-publishing project

"Roquade" i titeln till detta föredrag, som hölls av **Nicolien Gouwenberg & Stephanie Helfferich**, visade sig vara namnet på det projekt som ligger bakom FIGARO, dvs det EU-stödda projekt för "alternativ" akademisk elektronisk publicering som bl a Lunds universitet deltar i (och som jag skrev om i nyhetsbrev 2002:5). Roquade, som startade år 2000 och nyligen avslutades, hade en budget på ca 9 miljoner kr. Föredraget redovisade i huvudsak erfarenheter av själva projektarbetet. Här några av "lärdomarna" i korthet:

- Direkt kommunikation mellan projektmedlemmarna är ett måste - virtuella kontakter räcker inte.
- Undvik att sprida ut projektets medlemmar - de måste ungås fysiskt för att verkligen identifiera sig med projektet.
- Det gäller att kommunicera med omgivningen - de som berörs (eller "ser" projektet pågå) men inte själva deltar måste känna sig delaktiga; annars ser de bara projektet som något som "stjäl" resurser.
- Det behövs en "mellanhand" mellan användare och tekniker. Direktkontakt mellan användare och tekniker kan tyckas effektivt men det leder ofta till missuppfattningar.
- Försök inte bygga system som ska lösa allt.

Avslutningsvis hoppades föredragshållarna att de inom två år skulle få se resultatet av sitt arbete realiserat i form av ett fungerande FIGARO.

Single workflow: Multiple delivery formats. Content management & media convergence

Föredraget hölls av **Helen Bailey**, John Wiley & Sons. Wiley publicerar ca 400 tidskrifter och därtill böcker, referensverk mm. Helen gav en översikt över de olika momenten i en övergång från tryckt till elektronisk publicering baserad på Wileys eget arbete med detta. Man började med tidskrifter. Ett förlag kan inte bestämma över artikelförfattarna, varför man måste bygga rutiner för att kunna ta emot material i alla möjliga format. Vad gäller den interna hanteringen av materialet kan man inte förlita sig på extern expertis utan ha egna tekniker, som kan den egna verksamheten.

XML är förstås självklart. Framtagandet av DTDer och underhåll av dessa är kärnan. Vid konvertering av befintligt, icke-XML, ska man vara ytterst noggrann. Att framtidssäkra materialet är A och O.

De erfarenheter som vunnits med tidskrifter nyttjar nu Wiley när man nu går vidare med böcker och referensverk. Till skillnad mot vad som gäller för tidskrifter måste e-böcker förberedas för distribution via flera olika kanaler, med olika e-boksformat (Wiley InterScience, netlibrary m fl). Böcker är individuella - och därför har man tagit fram en slags "grund-DTDer" som kan anpassas för individuella behov. Nu håller man på att ta fram DTD-moduler (delar av DTDer) som kan sammanfogas för att lösa olika problem.

Helens lärdomar i sammanfattning löd: Det kommer att ta längre tid än du trodde. Det kommer att kosta mer än du trodde. Enkla ideer kan vara guld värda. Att investera i personal och utbildning är helt nödvändigt för att lyckas.

4.3 Search and retrieval: technology update

Search engine update

Från detta föredrag av **Greg Notess**, Montana State University-Bozeman, gör jag bara lite småplock från mina anteckningar. Greg inledde med att säga att han tyckte det var intressant att se hur snabbt förändringarna åter sker. (*Så sant som det var sagt! Strax efter Online blev ju Inktomi köpt av Yahoo!*). Google har ryckt fram som en av de tre mest använda sökmotorerna. Bland den rad nyheter Google lanserat det senaste året nämnde Greg bland annat Google Answers, som somliga anser vara kontroversiell. Greg ansåg tjänsten som ett intressant experiment som dock inte alls kommer att påverka biblioteken. Att få en fråga besvarad kostar från ca 5 kr och uppåt. Greg berättade att ganska många frågor kommer in (dock inte fler än till Gregs eget bibliotek!). De som besvarar frågorna benämnde han "slave answerers" och syftade väl dels på deras avtal med Google, dels hur lite de får betalt.

Arkivet vid Google News, som nu baseras på 4.000 källor, innehåller 30 dagars material. Greg hade här lite roligt åt att Google-folk han träffat tyckte att 30 dagar var mycket. De kände uppenbarligen inte till onlinetjänsternas 30 åriga arkiv ... Greg berättade också att Google drabbats av en stämning i USA - av en person som irriterade sig på att han inte fick samma träffar som vid ett tidigare tillfälle med samma sökfråga!

FAST har fått kontrakt på USAs federala sökmotor FirstGov. I övrigt nämnde Greg att FASTs indexerings av PDF-filer baseras på mer text än Googles, att FAST är den enda sökmotor som indexerar text i Flash-filer och att KWIC-visning av sökresultat införts.

Greg berättade också lite om AltaVista, som hade ett svårt år 2001 men tycks nu hämta sig (och fortfarande är den enda sökmotorn med trunkering), Inktomi, Teoma och några kommande sökmotorer. Han avslutade med att säga att han trodde att Googles ställning skulle bestå det närmaste året men att konkurrensen från andra skulle bli allt starkare.

The future of search

Steve Arnold, Arnold IT, fascinerade som vanligt. Denna gång gav han oss sina tankar kring framtiden för informationssökning. Han inledde med att säga att framtiden redan är här - men att det finns en hund begravnen, vilket det nu gäller för oss informationsspecialister att inse.

Det är dyrt att indexera webben. Att indexera 50 miljoner webbplatser och erbjuda 99.9 % tillgänglighet kostar sådär 1-2 miljoner kr per månad. De skalfördelar som gäller i många andra sammanhang gäller inte här, utan kostnaden ökar i samma grad som fler webbplatser ska indexeras. Baserat på 1 miljon kr per månad enligt ovan innebär det en kostnad om 240 miljoner kr per år för en miljard webbplatser. I själva verket måste detta multipliceras med en faktor 1.3-1.6 (enligt Arnolds beräkningar), varför kostnaden blir sådär 300 miljoner kr per år. (Dessa kostnader gäller bara för verkligt stora sökmotorer och inte specialiserade med färre antal sidor och mindre användning. De köper oftast sina sidor från Google, FAST m fl. Å andra sidan kommer dessa aldrig, aldrig, att kunna hantera lika många sidor - Steve nämnde som ett maximum 40 miljoner).

Varför är Yahoo! så populär? Jo, därför att folk inte kan söka! Sökmotorerna inser nu att de måste ge användarna mer möjligheter än att bara slänga in ett par sökord. Detta är också på väg. Här utnyttjas taxonomier, automatiska sammanfattningar, etc. Som sagt, framtiden är redan här. Allt finns. Men det kostar!

Så var det då det här med hunden. Den är: "paid listings". Detta är enda sättet att få in pengar! Steve pekade på hur sökmotorerna - alla - är mer eller mindre beroende av detta. Även Google - i den meningen att de säljer delar av sitt index till andra som har "paid listing". Och alla rör sig mer och mer i den riktningen. Hur ska de annars klara sig? Steve menade att även statligt stödda sökmotorer kommer att införa detta och tog BBCs tjänst som exempel. De flesta användare inser det inte; men deras sökningar används, de sparas, analyseras och nyttjas - för att stöda annonsörerna.

Ännu så länge tycks Dialog, LexisNexis etc vara "objektiva". Men Steve skulle inte bli förvånad om det på sikt händer saker hos onlinetjänsterna också. Är verkligen sökresultaten från FT, Factiva och John Wiley helt "unbiased"?

Framtiden för sökning ligger inte i visualisering, lingvistiska processer, automatisk klassificering etc. Den ligger i användarens förmåga att förstå var sökningen utförs, hur den utförs, vilket innehåll som visas etc. Det som gäller är helt enkelt en allmän förståelse för (ett "back-to-basics"), källornas pålitlighet och trovärdighet!

Value of enterprise search applications: FirstGov case study

Bjorn Laukli, Fast Search & Transfer, berättade i detta föredrag (som var på gränsen till produkt-reklam, men OK då ...) detaljer om det som Greg Notess nämnt som hastigast. I februari 2002 vann FAST, tillsammans med AT&T, upphandlingen av ett nytt söksystem för FirstGov.com, som är USA officiella portal för alla statliga informationstjänster mm som handhas av General Services Administration (GSA). Det vara snabba taktar som gällde - och det nya systemet var i drift redan i maj 2002. Systemet hanterar idag 20 miljoner dokument men klarar 200 miljoner. En intressant erfarenhet gjordes vad gäller mängden data. Denna hade nämligen uppskattats nå 780 GB år 2006 - men är redan nu uppe 2.5 TB! Orsaken är PDF-dokumentet, som i snitt kräver 107 KB. Ett genomsnittligt dokument vid FASTs sökmotor AllTheWeb.com är 30 KB stort.

4.4 Eureka! Finding what you want on the Web

Deciphering the deep Web for business and finance research

Marydee Ojala, redaktör för Online Magazine, gav här ett antal tips för sökning på webben - med betoning på sådant som är "gömt". Jag ska inte här relatera denna "minikurs" här (den kan du själv tillgodogöra dig via hennes paper och Power Point-presentation, se adress ovan) utan bara nämna ett par av alla råd. Ett av dessa är det Marydee inledde med, nämligen att inte glömma att nyttja de generella sökmotorerna även för sådant som kanske tycks givna för "deep Web"-sökningar: om inte Yellow Pages ger svar - försök med Google!

Ett annat råd från Marydee: Fråga om hjälp, t ex via någon diskussionslista! Vad gäller affärs- och finansiell information tillhör FreePint och BUSLIB (listserv@listserv.boisestate.edu) de bästa. Och tänk på att tid är pengar - dra dig inte för att nyttja betaltjänster. Vad du gör - glöm aldrig den "deep Web"-information som finns tillgänglig via Dialog, Factiva och LexisNexis när du söker affärs- och finansinformation!

Emerging trends on the Web: The end of the free cyber lunch

Titeln redovisar i stort sett allt som sades i detta föredrag, som hölls av **Karen Blakeman**, RBA Information Services, (företaget utnämnd till årets "Information Professional" av Learned Information i samband med konferensmiddagen). Här bara ett kort-kort referat.

Alla vet att affärsinformation av god kvalitet kostar. Därför orsakade gratisinformationen i webbens barndom förvirring såväl bland etablerade onlinetjänster som dåtidens användare. När onlinetjänsterna etablerat sig även på webben började även de att erbjuda viss information gratis (som t ex basinformation om företag samt nyheter).

Men det där med gratis är en chimär - inga luncher är gratis. Och det har de aldrig varit. Betalningen sker i form av reklam och "paid listings", ofullständighet, dålig kvalitet, tidskrävande sökningar, etc. Trenden går nu mot allt fler webbplatser börjar ta betalt. Och allteftersom användarna i allt högre grad värjer sig mot t ex "paid listings" så gäller detta även sökmotorerna. Det är bara att inse att den gamla sanningen att "kvalitet kostar" fortfarande gäller!

4.5 The Eureka Forum: your searching questions answered

I denna session stod en expertpanel till förfogande för att svara på frågor från åhörarna. Den utgjordes av namnkunniga personer som **Marydee Ojala**, **Karen Blakeman**, **Greg Notess**, **Gary Price** och **Chris Sherman**. Trots detta och en fylld lokal blev det inte särskilt givande. Här ändå några nedslag.

Den första frågan rörde sökmotorernas täckningsgrad. Bristen på träffar kan ju bero på dålig sökteknik - eller på att sökmotorerna saknar de funktioner som krävs för att finna informationen. Chris, medförfattare till boken "The Invisible Web", berättade att när boken skrevs så var det mycket svårt att få sökmotorerna att hjälpa till med uppgifter om sina tjänsters storlek och täckning. Men nu, inför den kommande upplagan, är samarbetsviljan mycket bättre. Så snart kanske vi vet!

Marydee menade att det väl inte spelar så stor roll: det är ju vad man funnit - och om det är korrekt - som är det viktiga. Greg lade här till att man måste inse skillnaden mellan sökmotorerna och databaserna, t ex Medline, där ju täckningen är väl känd. Bara för att en sökmotor gett bra svar på en fråga inom ett visst område kan man inte lita på att den ger ett bra svar på en annan sökfråga inom samma område. Det kan man däremot göra med en databas.

Nu ställdes en fråga om hur det är med den "monopolisering" som är på gång på webben, med Google i toppen. Hur beroende är vi av Google? Vad händer om Google går under? Greg menade att en rad alternativa tjänster i så fall omedelbart skulle fylla "luckan" (möjligen bortsett från Google News, som

är unikt). Chris lade till att orsaken till Googles dominans är att de andra varit dåliga att utveckla sina tjänster - "men om 18 månader är det nog någon annan som tagit över". Marydee var för sin del mest orolig att sökmotorernas "advanced search"-möjligheter försvinner. De utvecklas ju knappt längre eftersom så få använder dem. (Anm: se föredraget om Google!).

Så kom den obligatoriska frågan om DC, Dublin Core, som tycktes så lovande för några år sedan. Greg gav (det obligatoriska) svaret: Eftersom "alla" som lägger ut information på webben också vill att den ska synas så mycket som möjligt så tar de till alla medel för att åstadkomma detta. Till detta hör att nyttja metadata maximalt - vilket saboterar för de sökmotorer som försöker nyttja sådan information. De sökmotorer (t ex AltaVista) som försökt har därför gett upp. Greg menade att DC inte kommer att slå igenom på den vanliga webben under överskådlig tid. Däremot kan det såklart komma att nyttjas för begränsade grupper av dokument och, som Chris tillade, under överinseende av tredje part.

Hur snabbt uppdateras sökmotorernas index? Gary berättade att det normala är ca 1 gång per månad. Varför så sällan? En del av svaret är de stora ansträngningar (personellt och maskinellt) som måste läggas på att rensa spam. "99 % av webbplatserna innehåller spam". Faktum är att nya URLer därför inte inkluderas på basis av sitt eget innehåll utan på basis av andras länkar till dem! Gregs råd för den som vill inkludera nya URLer snabbt var därför givet: se till att skapa länkar till den! Alla vet att man ska anmäla sina sidor till sökmotorerna. Karen menade att det är lika viktigt att utveckla rutiner för att "byta länkar med varandra".

Sökmotorerna är beroende av intäkter. Det får de inte utan publik. Borde det inte vara möjligt för informationsproffsen att få en "dålig" sökmotor att bättra sig genom att helt enkelt sluta använda den? Nej, det är inte möjligt, sade Gary. Sökmotorerna försöker bara tillfredsställa "massorna". Och därför ser man t ex till att användarna får åtminstone några trevliga svar även på "dumma" sökfrågor. Apropå detta nämnde Greg att det till och med har gått så långt att vissa sökmotorer försöker undertrycka träffar på dokument på andra språk än engelska.

4.6 Managing information as an asset

Sessionens moderator, **George Cox**, Institute of Directors (UK), inledde med ett eget litet föredrag om informationens värde. Det sägs att vi inte vet vad information är värd. Det är inte sant! Vi vet lika mycket (eller möjligen lite ...) om dess värde som allt annat. Hur mycket något är värt avgörs av vad vi anser det värt, eller snarare bedömt att det är värt! ("Varför är vi på den här konferensen? Därför att vi bedömt att det vi får ut av den är värt kostnaden och tiden!").

Det sägs att information skiljer sig från andra tillgångar eftersom den kostar mycket att producera men sedan går att återanvända hur många gånger som helst. Men vari ligger skillnaden mot att t ex producera flygplan (!)? Ett sådant kostar miljarder att ta fram - men plan nummer två kanske bara 300 miljoner kr. Och varje plan kan användas om och om igen. Och tillverkaren kan producera, "återanvända", samma modell i kanske 20-30 år. Det är den som köper planet som bedömer vad det är värt (om det är värt att köpa). Samma sak gäller information - som alltså har ett värde så länge någon är villig att köpa den.

En störande faktor är emellertid den snabba teknikutvecklingen, som ökar det som kan kallas "trouble cost", en faktor som (för)stör möjligheten att göra riktiga bedömningar av värde. Idag är det möjligt att överföra alla årgångar av Financial Times i fulltext till önskad destination på mindre än tre sekunder. Tre sekunder för ungefär samma mängd information en människa förmår läsa under sin livstid (om han/hon läser dygnet runt). Hur bedömer vi värdet? George menade att utvecklingen nu kommit därhän att "trouble cost" hotar att förstöra vår möjlighet till riktiga bedömningar av informationens värde.

Managing information, people and IT to drive business performance

Denna keynote presenterades av **Donald A Marchand**, International Institute for Management (IMD), Schweiz. Han började med att tala om IT-paradoxen. Enligt IDC ökar de totala IT-investeringarna i världen från 20 miljarder kr år 2000 till 30 miljarder kr år 2004. Ändå går IT-industrin så dåligt! Och inte går det mycket bättre för alla företag som investerar i IT. Konkurserna haglar. Är det egentligen någon nytta med IT? Jodå - men de som tillgodogör sig nyttan är slutkunderna!

Slutsatsen är att det finns "nytta" i IT. Det gäller bara för företagen att ta del av denna nytta. Och det görs genom att anpassa organisationen efter de nya tiderna. Och det görs inte via IT utan genom en företagskultur som baseras på ett samspel mellan individer, information och teknik (tillvarata idéer, formalisera informationsutbytet så det uppfattas seriöst, mm) - och kunder när så är relevant. Donald exemplifierade så med att redovisa hur företag som Cemex (ett företag inom cementindustrin) och Skandiabanken gjort.

Managing information as an asset

Charles Oppenheimer, Loughborough University, som deltagit i samtliga 26 st Online sedan starten, redovisade i sitt föredrag slutsatser av ett nyligen avslutat tvåårigt projekt bekostat av Arts and Humanities Research Board, UK.

Informationens värde har traditionellt mätts i form av dess ekonomiska nytta. Ett sådant synsätt riskerar dock att leda till att man bortser från informationens verkliga roll i en organisation. Mest uppenbart är här dess roll som det "kitt" som håller samman organisationens aktiviteter och stöder dess medlemmar i deras beslutsfattande. Även om informationens värde i detta avseende inte kan mätas så står det helt klart att den har ett givet värde i en rad av organisationens verksamheter, från produktutveckling till marknadsföring. Informationen stöder alla dessa aktiviteter även om den inte i något fall är central. Dess värde består i att den gör att dessa aktiviteter fungerar. Utan information skulle verksamheten stanna. Informationen kan helt enkelt sägas vara ett smörjmedel för verksamheten.

De intervjuundersökningar projektet genomförde vid olika organisationer visade att informationen där värderades utifrån dess kostnad. Charles menade att detta sätt att värdera den på är fel. Den ska värderas utifrån dess roll som just smörjmedel; vad den kan åstadkomma. Det behövs ett nytt synsätt på information, där den ses som något som är intimt förbundet med personer i organisationen och deras kunskaper. Detta "något" kan kallas "tacit information", i analogi med "tacit knowledge" ("omedveten kunskap").

Informationens "egentliga" värde kan bara komma i dagen om de som är ansvariga för informationshanteringen i organisationen slutar att betrakta den på det traditionella sättet. Att försöka åsätta informationen ett "värde" i traditionell mening kan till och med vara kontraproduktivt! Så det måste du låta bli, uppmanade oss slutligen Charles.

4.7 Scholarly publishing: new business models, new challenges

Med frilansjournalisten **Gary Flood** som ordförande lovade denna paneldebatt att bli ett guldkorn. Det blev den inte. En av orsakerna var att den numera ganska tjugatiga diskussionen om priserna på vetenskapliga tidskrifter, där förlagen utsetts till syndabockar, upptog en del av tiden. I panelen satt **Greg Tananbaum** *) (The Berkeley Electronic Press), **John Haynes** (Institute of Physics Publishing), **Les Carr** (Univ. of Southampton), **Diann Rusch-Feja** (Intl. Univ. Bremen) och **Paul Harwood** (Swets Blackwell).

Gary började med att fråga om tiden före webben var "the golden age for science". Det var väl lite för uppenbart att ingen skulle svara "ja" för en diskussion kring detta. Det gjorde ingen heller, varken i publik eller i panel. Vad gäller sökning kanske inte så mycket har förändrats (här är det de traditionella databaserna som gäller) men tidskrifterna, artiklarna etc har nu blivit så mycket enklare att nå. Och författarna gläder sig åt att deras alster blir så mycket mer "synlig" - och att det går att "se" att den nyttjas (laddas ner).

Greg menade också att det nu är så mycket billigare än förr att publicera vetenskaplig information, i det han naturligtvis syftade på sin egen "alternativa" publiceringsverksamhet. Här passade Gary på att fråga om denna går runt. "Nej, men om tre år gör den det!", var svaret. John beskrev så något av förlagens funktion som "intermediärer": de ser till att flödet från forskare till läsare fungerar och är av god kvalitet. Flödet har hittills skett via av tidskrifter. "Elektroniken" har nu lett till att det går att "slice and dice", vilket öppnar "oändliga" möjligheter.

Men är då detta bra? John svarade "Tja, vi står i alla fall inför många utmaningar!" Med anledning av detta - och de olika initiativ som är på gång vid sidan av förlagen (SPARC, BioMed Central etc) ställde Gary frågan om vi är på väg mot kaos. Ingen svarade ... Vem vinner då? Inte heller detta gavs något svar.

Vad är det som styr? Är det tekniken? Diann svarade att den självklart har en roll, men det avgörande är hur förlagen agerar. Hur som helst sker inga snabba förändringar. Paul: "Tidskriftsprenumerationer är som heroin - har du vant dig kan du inte sluta. Så även om t ex biblioteken klagar så fortsätter de prenumerera."

Så följde en sedvanlig diskussion kring förlagen och deras prishöjningar (vilka dock, enligt Greg, nu är på väg att bromsas upp - tack vare biblioteken). Detta och en del annat hoppar jag dock över här.

I slutet av sessionen gavs några funderingar inför framtiden. John menade att i och med utvecklingen från print till online så kommer "hidden costs" att försvinna och standarder för "interoperability" att spridas. Innehåll från böcker, kapitel, tidskrifter, artiklar, etc kommer "mixas" - men såväl böcker som tidskrifter kommer att finnas kvar som "containers".

Paul var säker på att dagens affärsmodeller kommer att bestå. Det som kommer att ske är att en del nya aktörer gör inbrytningar. Greg höll med. Diann kompletterade med att förutse att många av dessa aktörer kommer att startas av offentliga organ och röra sig om t ex ämnesportaler. Men förlagen kommer fortfarande att fungera som "heroin". Les pekade på att nya tekniker också genererar aktörer: man kan faktiskt betrakta varenda en som tillhandahåller MP3-filer, pdf-dokument, etc som aktörer! Vi är på väg mot en mycket, mycket annorlunda värld!

(Hur går det då med upphovsrätten i denna nya värld, undrade någon i publiken ...)

New avenues for scholarly communication

*) **Greg Tananbaum**, som är "president" för Berkeley Electronic Press, höll i en annan session ett föredrag med titeln "***New avenues for scholarly communication***" i en session benämnd "***E-journal management: new approaches and best practice***". Här lite ur innehållet:

Mot bakgrund av de kraftigt ökade kostnaderna för tidskriftsprenumerationer (sic!) kan universiteten själva publicera sin forskning både billigare och snabbare. Han nämnde (förstås) initiativ som SPARC, ämnesportaler och University of Californias eScholarship Repository (California Digital Library, CDL). Det sistnämnda beskrev han närmare eftersom han ansåg det vara en bra förebild för nya sätt att sprida vetenskaplig information.

I CDL ingår bl a följande komponenter: automatisk konvertering av dokument till PDF, möjlighet att publicera icke-statiska resurser som ljud, video, dataset, programvaror mm, möjlighet att publicera html, en peer-review-modul, fulltextsökning, möjlighet att ta ut statistik över användning, mm.

Och så här fungerar eScholarship Repository: 1) Forskaren laddar själv in sin uppsats, 2) Uppsatsen konverteras till PDF (om det behövs), 3) Uppsatsen godkänns av en redaktör (eller sänds åter för justering), 4) "One-click"-publicering, 5) Tillhörande filer (ljud, video, dataset, programvaror ...) kan också publiceras och arkiveras tillsammans med uppsatsen.

I dagsläget nyttjas eScholarly Repository av ca 50 forskningsinstitutioner (med 30 på väg in) för sina uppsatser. 2.500 dokument laddas ner i veckan.

4.8 New challenges for information professionals

Sista dagens huvudtema var "information professionals". Den inleddes med två "keynotes". Men inte heller i dennas session kunde moderatorn, **Steve O'Connor**, Caval Collaborative Solutions, Australien, låta bli att hålla ett eget litet föredrag. Han inledde med att påpeka vikten av att vi alla gör upp en "personlig agenda" inför det som är på gång. Se bara på vad som händer på ett "normalt" universitetsbibliotek under de närmaste åren. Idag rör 65 % tryckt information, 20 % digital (lösenordsskyddad) information och 15 % information från webben. Men år 2004 är proportionerna 55%, 30 % respektive 15 % - och år 2010 20%, 50 % respektive 30 %.

Vad har "vi" (där han syftade på de som arbetar vid sådana bibliotek) egentligen gjort för att utveckla våra kunskaper sedan webben slog igenom? Vad har vi lärt oss om de nya "servicemodeller" som krävs när allt mer ska leveras digitalt (Steve värjde sig här för termen "digitalt bibliotek"). Alltför lite! Så har t ex antalet medlemmar i biblioteksorganisationer minskat med 15 % per år de senaste åren! Skärpning! Slutligen gav Steve konferensledningen en eloge för att den tillägnat "information professionals" så mycket tid under konferensen.

Bob McKee, ordförande för CILIP, Chartered Institute of Library and Information Professionals, UK, lät sin "keynote" handla mycket om "sin" organisation CILIP. CILIP bildades i april 2002 genom en sammanslagning av Institute of Information Specialists och The Library Association och värnar om "the library and information profession". Jag tolkar sammanslagningen som att det precis som på många andra håll är lite "krisigt" för denna typ av organisationer även i UK.

Bobs budskap var att "vårt" skrå måste synas och höras mer. För att uppnå detta måste vi värna om vår profession. Vi måste definiera den, skapa en respekt för den i samhället. Bara detta att det knappt bedrivs någon forskning alls inom bibliotek och information är en skandal, tyckte Bob. "Vi är intellektuellt slappa". Kontinuerlig kunskapsutveckling behövs. I alla dessa avseenden är vi hjälpta av en gemensam organisation.

Bob talade mycket om "leadership"; om att vi måste ta ledningen i kunskapsekonomin. Lite patetiskt blev det väl ... men en bild med följande text visade han flera gånger under sin dragning: "The greatest challenge for the information profession is leadership. Everything else is secondary".

Roberta I Shaffer, College of Information Studies, University of Maryland, svarade för keynote nummer två. Hon var inne på i stort sett samma linjer som Bob. Hon talade om att vi måste vara "intellektuella entreprenörer". I dagens ekonomi, med ett utvecklat samarbete mellan offentliga organ och företag på såväl lokal som global nivå, gäller det att vara "glokalt" ("glocal") konkurrenskraftiga. Det är viktigt att känna till såväl hur offentliga organ som företag fungerar - för att vi ska kunna ha en roll i dessa.

Roberta talade till och med om "wisdom centre" och "intelligence centre". I dagens läge med ett ständigt ökande informationsflöde blir annat än "hard facts" allt viktigare i beslutsfattandet, t ex rykten, bedömningar etc. Och att motverka "disintermediation". Informationen måste anpassas till olika mottagare; "personaliseras", presenteras så de förstår den - och till deras "miljö" (PC, handdator eller vad det nu är).

"Information professionals" ska också aktivt verka för att bygga "bryggor" mellan olika grupper inom organisationen, t ex mellan olika forskare. Vi bör också medverka till andra typer av samarbete. Roberta betonade här att vi inte får uppmuntra till fiendskap mellan förlag och forskare. Slutligen menade hon att vi måste vara "proaktiva"; vi måste pröva nya saker, även om det innebär att vi tar risker. Och vi måste se positivt på att andra tar liknande risker. "The best way to predict the future is to invent it", blev Robertas avslutning på detta föredrag (som även det blev lite patetiskt).

Sessionen avslutades med en diskussion. Även i denna framgick att det verkligen är så att bibliotekariernas/informationsspecialisternas organisationer gradvis minskar. Bland orsakerna nämndes att de inte förmått stöda sina medlemmarna - de har helt enkelt inte hängt med i utvecklingen. Därtill saknas en klart inriktad verksamhet (*Anm: Jag tycker detta påminner lite om läget för Online Information! /Lars*). Bob menade också att biblioteksskolorna inte erbjuder sina elever den utbildning som industrin vill ha. Därtill låter företagen i dagens kärva ekonomiska läge inte sina anställda vidareutbilda sig i tillräcklig utsträckning.

4.9 Pulling it all together - conference round up

Denna avslutande session, en paneldiskussion, leddes av **Martin White**. I panelen satt **Steve Arnold**, **Bob McQueen**, **Howard McQueen** (McQueen Consulting, USA), **Gwenda Sippings** (Inland Revenue, UK), **Linda Stoddart** (ILO) och **Cynthia Hill** (SLA).

Diskussionen kom i stort sett att kretsa kring yrkesrollen för "information professionals". Kanske inte så konstigt med tanke på att detta berörts i så många av sessionerna/föredragen. Tyvärr blev diskussionen ganska tråkig. Det berodde dels på att den aldrig hettade till, dels för att ämnet vid det här laget kändes ganska uttömt - det fanns helt enkelt inte så mycket mer att säga.

Här några brottstycken från mina anteckningar så förstår du vad jag menar: "Vi måste samarbeta mer, visa att vi finns, synas mer, vara mer framfusiga och inte så försynta, lära oss mer, skapa oss en roll, leda utvecklingen, inte låta andra forma vår miljö, framhäva kvaliteten i vårt arbete, få med oss inflytelserika personer (t ex beslutsfattare) i vårt arbete..."

Cynthia invände dock mot de delvis dystra tongångarna kring "information professionals" och yrkesrollen. "Det är väl inget konstigt att saker förändras! Se det så här istället: För allt som försvinner kommer det ju något nytt!" Och Steve höll i viss mån med: "De 'yngre' vet inte vad vi gör, de vet inte ens att vi finns - och är såklart inte med i 'våra' organisationer. Men än sen - de tar till sig kunskap snabbt - på 12 månader har de lärt sig allt jag lärt mig under 30 år - och de använder den!"

Allteftersom denna rapport vuxit fram har jag insett att jag skrivit om ett generationsskifte. Cynthia och Steves synpunkter bekräftade insikten ...

Detta material är i helhet och dess delar skyddat av upphovsrätt. Vidaredistribution, mångfaldigande eller återpublicering kräver skriftligt tillstånd från Svensk förening för informationsspecialister, Box 55580, 102 04 Stockholm. Telefon 08- 678 23 20, Fax 08-678 23 01, E-post kansliet@tls.se